

Bedrijfsvoering en Ondersteuning

Aan de leden van de Eilandsraad
van het Openbaar Lichaam Bonaire
Kralendijk, Bonaire

Uw brief van:

Ons nummer: P8A2022004314

Datum: 06 DEC 2022

Betreft: Reactie op advies van CFT over de
3e Uitvoeringsrapportage 2022 en de 5^e
begrotingswijziging 2022

Geachte leden van de eilandsraad,

Op 9 november 2022 is het advies van het Cft ontvangen over de 3^e Uitvoeringsrapportage 2022 en de 5^e begrotingswijziging 2022 ontvangen. Hierbij reageert het Bestuurscollege op deze adviezen.

3^e Uitvoeringsrapportage 2022

In het oordeel van het Cft is opgenomen dat het OLB een positief resultaat realiseert van USD 10,8 mln. Bij deze constatering is door Cft geen rekening gehouden met de aangegane verplichtingen. Daarnaast stellen wij vast dat het sturen op de ontvangen Bijzondere Uitkeringen (BU)moeilijk is. Wij zijn immers afhankelijk van het betaalmoment van Nederlandse Ministeries. Wanneer we de BU's buiten beschouwing laten en wel rekening houden met de reeds aangegane verplichtingen wordt een reeel beeld gegeven. Om deze reden is de volgende tabel in de rapportage opgenomen.

3e Uitvoeringsrapportage

bedragen in mln. USD

	begroting 2022 na 2e wijz.	Realisatie	Verplichting	Realisatie incl. verplichting	% verschil	norm
Reguliere baten zonder BU's	58,7	44,2	0,0	44,2	75%	75%
Reguliere lasten zonder BU's	58,7	37,8	7,2	45,0	77%	75%
Saldo	0,0	6,4	-7,2	-0,8		

Hierbij blijkt dat het saldo van baten en lasten exclusief Bijzondere Uitkeringen USD 0,8 mln. bedraagt. De realisatie van de inkomsten (baten) is 75% van de begroting. Dit is in lijn met de norm per 1 oktober. De realisatie van de uitgaven (lasten) komt uit op 77% van de raming. Daarmee zijn deze ook in lijn met de raming.

Het OLB besteedt de middelen die zij ontvangt overeenkomstig de planning.

In het advies van het Cft over de 3^e Uitvoeringsrapportage wordt een onderbouwing gevraagd van extra inkomsten uit de toeristenbelasting. Voor een deel wordt dit verklaard doordat achterstallige toeristenbelasting is opgelegd waarvoor geen aangifte is ingediend. Overigens wordt in de 5^e begrotingswijziging voorgesteld om de meeropbrengst toeristenbelasting in te zetten ter dekking van extra uitgaven.

Correspondentieadres

Kaya Grandi 51 | Kralendijk, Bonaire C.N.
Tel. (+599) 717-5330 | Fax. (+599) 717-8416
www.bonairegov.com

Verzoeken bij beantwoording van deze brief datum, nummer en onderwerp te vermelden

OPENBAAR LICHAAM
BONAIRE

3^E UITVOERINGSRAPPORTAGE 2022

24 OKTOBER 2022

COLOFON

Een uitgave van het openbaar lichaam Bonaire

Contactgegevens:

Directie Bedrijfsvoering en Ondersteuning

Afdeling Financiën

Inhoudsopgave

1	Aanbiedingsbrief.....	4
2	Beleidsverantwoording	5
3	Baten	14
3.1	Baten inclusief Bijzondere Uitkeringen.....	14
3.2	Baten OLB (exclusief Bijzondere Uitkeringen).....	15
3.3	Toelichting Baten exclusief de Bijzondere Uitkeringen.....	16
4	Lasten	20
4.1	Lasten inclusief Bijzondere Uitkeringen.....	20
4.2	Lasten OLB (exclusief Bijzondere Uitkeringen)	21
4.3	Toelichting lasten OLB exclusief de Bijzondere Uitkeringen	22
5	Verzamel en consolidatiestaat	28
6	Bijzondere Uitkeringen.....	30
6.1	Toelichting op de voortgang van de Bijzondere Uitkeringen	34
7	Investerings	52
7.1	Toelichting.....	52
8	Reserves en voorzieningen	53
8.1	Toelichting.....	56
9	Personeel.....	58
10	Financieel beheer.....	59

1 AANBIEDINGSBRIEF

Hierbij bieden wij u de 3^e Uitvoeringsrapportage (UR) 2022 aan. In deze rapportage is de stand van de budgetten, zowel baten als lasten, per 1 oktober 2022 opgenomen. Overeenkomstig artikel 22 van de Wet FinBES wordt 4 maal per jaar een dergelijke rapportage opgesteld.

In deze 3^e Uitvoeringsrapportage geven we een actueel beeld weer van de budgetafwijkingen ten aanzien van de baten en lasten, de bijzondere uitkeringen, de investeringen en reserves.

In deze rapportage is tevens de voortgang van de beleidsontwikkelingen, zoals opgenomen in de begroting 2022, opgenomen. Zie hiervoor hoofdstuk 2.

De toelichting op de baten en lasten in deze uitvoeringsrapportage volgt de indeling van de programmabegroting, bestaande uit de voorgeschreven hoofdfuncties en functies overeenkomstig de BBV-BES.

De rapportage wordt afgesloten met een inzicht in de salarisbegroting, de omvang van de formatie en de stand van de vacatures en de voortgang omtrent het verbeterplan Financieel beheer.

2 BELEIDSVERANTWOORDING

Hoofdfunctie 0 – Algemeen bestuur

002 Plan van aanpak en implementatie verhogen kwaliteit bestuursapparaat

Het OLB investeert met de OLB Academie in de ontwikkeling van haar ambtelijk apparaat op verschillende lagen. Voor het directieteam en de management teams is geïnvesteerd in leiderschapsontwikkeling en teamontwikkeling. In de afgelopen maanden is daarnaast ook geïnvesteerd in inhoudelijke trainingen om de kwaliteit van beleid en advies te verbeteren. De werving van zeer noodzakelijke additionele bijstand op de afdeling Juridische en Algemene Zaken (JAZ) is praktisch afgerond. Bij de verschillende directies is additionele bijstand geplaatst om de uitvoeringskracht te versterken. Ook zijn psychometrische tools (Predictive Index en Talent Management Analysis) aangeschaft om werving en selectie en de ontwikkeling van medewerkers te ondersteunen. Tevens worden voorbereidingen te treffen om het traject van Twinning (Action Based Learning) met Nederlandse gemeentes voor te bereiden. In de komende periode worden Integriteitstrainingen opgestart voor het gehele apparaat waarbij daarnaast een additionele verdiepingstraining voor de leiding wordt georganiseerd.

002 Plan van aanpak digitaliseringsslag om dienstverlening en procedures te verbeteren, vergemakkelijken en transparanter te maken

Begin 2022 is een begin gemaakt met de inrichting van de zaaktype BC-voorstel. De zaak is conform de input van de business ingericht, echter blijkt het ingerichte lineair ingerichte zaak in de praktijk niet makkelijk om mee te werken. Er is gekozen om toch met deze zaak door te werken en in de tussentijd een nieuwe zaak in te richten. In het derde kwartaal is gewerkt aan een nieuwe handmatige flow voor dit proces. Hierop is enthousiast gereageerd binnen het apparaat. Alle trainingen zijn verzorgd aan iedereen die met de nieuwe flow zal gaan werken. In oktober wordt de rechtenstructuur ingericht. Verder zal in oktober ook de koppeling worden gemaakt tussen de agendamodule van JOIN en iBabs waardoor BC-voorstellen vanuit JOIN geagendeerd kunnen worden in iBabs.

Op 01 november 2021 is het proces bouwvergunning online gegaan, echter heeft R&O pas dit jaar een begin gemaakt met zaakgericht werken. In het vierde kwartaal zullen de gesprekken worden gevoerd m.b.t. de wensen vanuit R&O om dit proces te verbeteren. Deze wensen zullen in JOIN worden geautomatiseerd. Per 01 december wordt er een nieuwe flow uitgerold. Er wordt ook gekeken naar een koppeling tussen JOIN en de basiskaart van de Kadaster.

Voor Financiën is het proces op bezwaren in een zaaktype ingericht. De financiële administratie gebruikt deze zaaktype nu intern. Op een later tijdstip kan de samenleving via eForms een bezwaar indienen.

Er is een speciaal portaal voor de rijvaardigheid proces ingericht. Inwoners die een rijvaardigheid examen wil kan afleggen kan online zelf een afspraak maken en gelijk alle nodige documenten uploaden. In het vierde kwartaal wordt gekeken naar de mogelijkheden om de documenten in JOIN op te slaan. Dit portaal gaat in januari 2023 live.

In 2022 heeft de werkgroep digitalisering (WGD) een speciaal portaal gemaakt voor het maken van afspraken bij het testen voor COVID-19.

In het vierde kwartaal wordt het VOG-proces ingericht. Bij dit proces wordt er een koppeling gemaakt met PG te Curaçao waardoor VOG aanvragen niet meer gemaïld dient te worden. Middels de koppeling worden aanvragen tussen de systemen met elkaar gedeeld. De volgende processen worden eveneens in het vierde kwartaal ingericht: het subsidie proces, het OvO proces en het ingekomen stukken proces.

002 Implementatie E-Governance

In het tweede kwartaal van 2022 heeft de WGD voor de nodige technische plus gebruikerstrainingen gezorgd. Vanaf 2021 was het al mogelijk om documenten uit JOIN naar iBabs te halen. In het derde kwartaal is, met de afronding van het proces BC-voorstel, de opslag van documenten uit iBabs naar JOIN ingericht. Met deze laatste actie is dit traject afgerond. In 2022 heeft de WGD hard gewerkt aan het inrichten van een systeem dat alle klantcontacten vanuit de samenleving met het OLB per kanaal bijhoudt. De volgende kanalen zijn ondertussen gekoppeld aan het systeem: e-mails, JOIN, Facebook, chat, WhatsApp. Verder zijn ook de producten en diensten catalogus van het OLB gekoppeld aan het systeem. In het vierde kwartaal worden de volgende koppelingen gemaakt: vragen-antwoord combinatie, koppeling met PIVA en koppeling met de telefooncentrale Mitel.

Tot nu toe was het niet mogelijk om voor inwoners en ondernemers online betalingen te verrichten. Hierdoor moesten de aanvragers een bewijs van betaling opvoeren. Dit is een extra administratieve last voor het OLB omdat naast de controle van het opgevoerde bewijsstuk ook moet worden nagegaan of de betaling ook feitelijk op de bankrekening van OLB staat. Het OLB streeft ernaar dat inwoners en ondernemers zo min mogelijk fysieke (hardcopy) bewijsstukken moeten “uploaden”. Derhalve is OLB op zoek gegaan naar een online betaalmogelijkheid voor leges. De oplossing is in Sentoo gevonden. Sentoo is een soort iDeal voor het Caribisch gebied dat online banktransacties via eforms of weblinks mogelijk maakt.

In 2022 heeft de WGD JOIN op mobiele devices ingericht. De feitelijke uitrol wordt in kwartaal 4 in samenwerking met de afdeling ICT gedaan. Ook heeft de WGD in 2022 het Zynyo systeem aangeschaft dat digitale handtekening mogelijk maakt. Er wordt nu gekeken om dit ook juridisch af te dekken.

Momenteel ontbreekt er een juridisch kapstok op Bonaire om digitaal te kunnen werken en tevens ook digitale dienstverlening te kunnen bieden aan de samenleving. In het vierde kwartaal wordt er een inventarisatie gemaakt van alle wettelijke belemmeringen opdat het inzichtelijk wordt welke wetgeving aangepast dient te worden.

Op basis van deze inventarisatie zal er gekeken worden naar de interpretatie van de wet om na te gaan of work-arounds mogelijk zijn of dat de wet aangepast dient te worden.

In het eerste halfjaar van 2022 heeft de WGD 4 superuser getraind en ingezet per directie. Deze superusers zijn verantwoordelijk voor het begeleiden van de interne gebruikers van JOIN. Daarnaast zijn er 8 keyusers getraind en ingezet binnen de verschillende directies. Keyusers zijn collega gebruikers die snel een ander collega kunnen helpen door de beantwoording van eenvoudige gebruikersvragen.

In 2022 heeft de WGD het trainingstraject voor inwoners met betrekking tot de ontwikkeling van digitale vaardigheden samen met de Bibliotheek opgezet. In oktober zijn de eerste trainingen gestart. In het vierde kwartaal zal een eerste aanzet worden gedaan om tot een informatiebeleidsplan te komen. Er zullen dan de eerste gesprekken worden gevoerd.

002 Inrichting klantservicecentrum

In de afgelopen periode is de organisatievorm van het concept Dienstverlening nader uitgewerkt met daarbij de documentatie van de visie en het organisatie ontwerp. De eerste aanzet van de daarbij benodigde functies met bijbehorende profielen is in gang gezet. Ook de telefonische ingang met daarbij de technische installatie en configuratie (JKC) als eerste stap naar een volwaardige contact center is uitgewerkt. Daarbij is ook een trainingsprogramma opgesteld en zijn koppelingen ten behoeve van het klantvolgsysteem opgesteld. Op 27 september jl. heeft de Eilandraad ingestemd met het investeringsbudget ten behoeve van de renovatie van het Klantservice Centrum. In het vierde kwartaal wordt het aanbestedingstraject voor de uitvoering van de renovatiewerkzaamheden opgestart.

002 Schrijven en uitwerken plan Financieel Beheer 2.0

In 2022 is een update opgesteld van het verbeterplan Financieel beheer. Dit plan is aan BZK en het Cft gezonden en daarop zijn geen reacties of aanvullingen gekomen. Over de voortgang van dit verbeterplan Financieel beheer wordt in elke uitvoeringsrapportage melding gemaakt. Ook is in de paragraaf Bedrijfsvoering van de begroting 2023 uitgebreid de speerpunten van het plan toegelicht.

002 Meerjarig sociaaleconomisch beleid opstellen in samenwerking met Centraal Dialoog

In juli 2020 is binnen het Centraal Dialoog voor de periode 2020-2023 het beleidskader “Akerdo di Kralendijk” vastgesteld. Hierbij is afgesproken dat de komende jaren toegewerkt dient te worden naar de invoering van een vorm van de werkloosheidwet (WW), de algehele verhoging van de AOV-voorziening en de verhoging van de kinderbijslag. Met het Rijk worden de mogelijkheden voor modernisering van de sociale zekerheid onderzocht. In het Centraal Dialoog lopen de besprekingen voor verhoging van het Wettelijk Minimum loon (WML).

002 Opstellen en uitvoeren plan van aanpak grondtransacties

In een conceptnotitie wordt een voorstel gedaan om te komen tot een vernieuwing van de Eiland verordening van 4 december 1953 inzake het verhuren, verpachten of op andere wijze uitgeven van gronden toebehorende aan het eilandgebied Bonaire.

De Nota grondbeleid Bonaire 2022 – 2025 is door het bestuurscollege vastgesteld en werd in september 2022 aangeboden aan de Eilandsraad voor bespreking & vaststelling in een besluitvormende raadsvergadering in oktober 2022.

Hoofdfunctie 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat

210 Opstellen en uitvoeren ontwikkelingsplan publieke voorzieningen

Voor de inrichting van publieke stranden en locaties zullen een drietal projecten worden uitgevoerd. Het gaat hierbij om de herinrichting van het Oranje plein, de voormalige locatie van de Brionkazerne en de Bachelors Beach. De werkzaamheden aan het Oranje plein zijn reeds aangevangen en zullen naar verwachting half oktober 2022 worden afgerond. De herinrichting van de voormalige Brionkazerne en de Bachelors Beach zullen tussen oktober en december 2022 plaatsvinden.

210 Plan van aanpak en uitvoeren opknappen wegen/ veiligheid op straat

Door een opgetreden vertraging van de uitvoering van projecten met betrekking tot het 10de European Development Fund (EDF) en saneringswerkzaamheden door diverse nutsbedrijven is er een vertraging opgetreden in de uitvoering van het plan van aanpak en de uitvoering van diverse projecten met betrekking tot opknappen van wegen. In de maand oktober zal een aanvang worden gemaakt met de diverse wegenprojecten en naar verwachting zullen deze in maart 2023 worden afgerond. Daarnaast zijn in de begroting 2022 middelen toegevoegd om projecten uit te voeren over de jaren 2022 en 2023. Ondertussen zijn een tweetal projecten gegund en in uitvoering. Het gaat hierbij om de rehabilitatie van de Kaya E.B. Sint Jago en de Boulevard Minguel Pourier. Voor dit jaar zullen nog 3 projecten worden gegund. Het gaat hierbij om de Kaya Korona Fase 3, Kaya Nikiboko zuid Fase 3, Boulevard Gobernador N. Debrot en de Kaminda Djabou Fase 1&2. De overige werkzaamheden zijn geprojecteerd voor 2023. Hierdoor zullen de ca. de helft van de middelen die aangewend zijn voor de periode 2022-2023 worden besteed.

210 Plan van aanpak en uitvoeren opknappen publieke gebouwen en keuze centraal bestuursgebouw

De voorbereidingsfase voor het uitvoeringsplan voor een centraal bestuursgebouw is inmiddels afgerond. Het gaat hierbij om de centrale huisvesting OLB die in vier fasen wordt uitgevoerd. Fase 1 loopt van oktober 2022 tot aan februari 2023. De fasen 2 tot en met 4 zullen naar verwachting opgestart worden in 2023 en zullen tot aan oplevering en overdracht circa 5 jaar in beslag nemen.

De fasen om tot een nieuw overheidsgebouw te komen zijn:

Fase 1 – Start van het project: actualisering Huisvestingsplan OLB 2011;

Fase 2 – Projectinitiatie;

Fase 3 – Aanbesteding- en uitvoeringsfase

Fase 4 – Oplevering en overdracht.

222 Planvorming Bouw Haven

De planvorming van de nieuwe haven is op schema. De maatschappelijke kosten-batenanalyses (MKBA) is gepresenteerd en is in de afrondende fase. In de volgende fase wordt de milieueffectrapportage (MER) met de startnotitie uitgevoerd. Het aanbestedingstraject voor de uitvoering van de MER wordt nu doorlopen. Simultaan is ook een aanvang gemaakt met de derde fase waarin het programma van eisen voor het bouwproject en artistieke impressies (tekeningen) worden opgesteld. Het streven is om voor het jaareinde de startnotitie te gebruiken om het groot onderzoek MER te beginnen.

2020(BU) Ontwikkeling Kralendijk en centrumvisie

De voorbereidingen voor de reconstructie van Kaya Grandi zijn afgerond. De middelen die hiervoor gereserveerd waren zijn volledig ingezet. Er is op 19 september jongstleden een aanvang gemaakt met de uitvoering van de werkzaamheden van de eerste fase die half december 2022 zullen worden afgerond. In de eerste fase van het project zal vanaf de ingang van de Kaya Grandi ter hoogte van het Toeristen Bureau (TCB) tot en met Kaya Isla Riba worden gerehabiliteerd. Het benodigde hemelwaterstelsel zal worden gemoderniseerd en de ruimte tussen de gebouwen zal volledig worden voorzien van nieuwe bestrating.

Hoofdfunctie 3 – Economische zaken

300 Schrijven plan van aanpak en implementeren masterplan

Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan de redactie van het document dat een herleiding is van de input van verschillende stakeholders gedurende de Masterplansessies. In het vierde kwartaal van 2022 zal dit proces worden afgerond.

300 Invoering vorm van ‘Bon Kompra’

Door een hechte samenwerking tussen de unit Economie van de Directie Ruimte en Ontwikkeling, de Directie Toezicht en Handhaving, UNKOBON, Tienda pa Konsumido Boneriano, supermarkten en importeurs is er uiteindelijk besloten om het project om ‘Bon Kompra Plus’ uit te rollen. Op deze manier wordt de uitvoering van de Prijzenwet BES op een zo praktisch mogelijke manier ingevuld. Conform de Prijzenwet BES wordt voor een aantal basisproducten een maximumprijs vastgesteld. Het voornemen is om in het vierde kwartaal de ‘Bon Kompra Plus’ (in zes fasen) in te voeren. Het gaat hier om circa 38 producten. Het is de bedoeling om alle zes fasen nog dit jaar uit te voeren.

310 Incentives en netwerken opzetten om startups en de creatieve industrie te stimuleren

In 2022 is de eerste business incubator, BusinessSpark, geopend. In deze business incubator voor de creatieve industrie kunnen (startende) zelfstandige ondernemers kennis uitwisselen en krijgen zij handreikingen waarmee zij hun bedrijf kunnen doorontwikkelen tot een succesvolle onderneming. Het concept is inmiddels succesvol gebleken en in het laatste kwartaal van 2022 zal worden onderzocht om startups in andere sectoren, zoals bijvoorbeeld de landbouw, te gaan ondersteunen. Dit kan resulteren in de oprichting van meerdere business incubators op het eiland. Hierdoor is het BC op zoek naar strategische partners om dit te bewerkstelligen.

341 Initiëren ontwikkelingsfonds landbouw en veeteelt

De afgelopen jaren hebben we dit met het project Di Simia Pa Produkto de kunukero empresario weten te ondersteunen door het aanbieden van incentives, zoals het ploegen en rijp maken van landbouwgronden, het ondersteunen in de kosten van transport van irrigatiewater, het aanbieden van business coaching, begeleiding door experts, het gereedmaken van afzetlocaties zoals Marshe di Playa en het plaatsen van greenhouses. Per oktober is het ploegen en rijp maken van landbouwgronden, het aanbieden van business coaching, begeleiding door experts en het gereedmaken van afzetlocaties uitgevoerd. Deze overige incentives zullen in het vierde kwartaal worden voorgezet en geïntensiveerd met het faciliteren van kennis en toegang tot kapitaal. In samenwerking met RVO-Nederland wordt momenteel een ontwikkelingsfonds ontwikkeld. Conform de huidige tijdslijn zou het fonds per 1 januari 2023 operationeel moeten zijn.

341 Instelling werkgroep dierenwelzijn

Door inhuur van derden is er een ontwerp gemaakt voor een logo, mascotte en de visuele stijl voor de campagne Dierenwelzijn. Er zijn posters geprint en opgehangen bij verschillende supermarkten. De poster is ook digitaal via diverse mediakanalen gepubliceerd. In het kader van Dierendag bezochten kinderen van verschillende kinderdagopvang het asiel. Tijdens dit bezoek kregen de zij voorlichting van medewerkers van het asiel.

Er dienen nog verschillende voorlichtingsfolders en een infographic te worden ontworpen welke via advertenties en sociale media gepubliceerd zullen worden. Er wordt een mediatour gedaan en er komen radiospots. Voor de integrale aanpak van de hondenproblematiek en intensiveren van de handhaving, is het van belang om naast de bewustwordingscampagne ook te kijken naar de mogelijkheden van gratis sterilisatie/castratie campagnes, teken en vlooien medicatie actie en het laagdrempelig uitdelen van halsbanden tijdens een kraam op de kerstmarkt.

Hoofdfunctie 4 – Onderwijs

400 Plan van aanpak en uitvoering vormingsplan in afstemming met de stakeholders. Inclusief bepaling HBO/WO/ researchcentrum en mogelijkheden tegengaan van braindrain

Het plan van aanpak is wegens capaciteitsgebrek nog niet opgesteld. In het laatste kwartaal van 2022 zal dit traject middels de inzet van extra capaciteit worden opgestart. Het streven is om het plan van aanpak voor 1 juli 2023 gereed te hebben.

Hoofdfunctie 5 – Cultuur en recreatie

510 Concretiseren eilandelijk taalbeleid

Het rapport over taalbeleid en de bescherming van het Papiaments is opgesteld en wordt in november 2022 tijdens een conferentie aangeboden aan de gedeputeerde.

530 Uitwerken en implementeren integraal sportprogramma ter versterking en professionalisering van sport en beweging op Bonaire

Het sportbeleid wordt in samenwerking met het ministerie en andere stakeholders opgesteld. De verwachting is dat dit beleidskader eind 2022 is afgerond en aan de eilandsraad kan worden aangeboden.

540 Opzetten structureel cultureel programma, gekoppeld aan educatie en de economie

Een MBO-programma gekoppeld aan toerisme is opgezet. Een MoU tussen OLB en Tourism Corporation Bonaire (TCB) voor het opzetten van educatietrajecten die gekoppeld zijn aan cultuur en toerisme wordt voorbereid.

560 Verdere afstemming en uitvoering publiek-private aanpak Strategisch Toeristisch Plan en Blue Destination- concept

Geen toelichting ontvangen.

Hoofdfunctie 6 – Sociale voorzieningen en maatschappelijk werk

600 Instellen van armoedebelief

De directie S&Z streeft ernaar om in het laatste kwartaal van 2022 een beleidskader “Routekaart Armoedebestrijding” aan het bestuurscollege aan te bieden. Daarbij zal in samenwerking met SZW een conferentie worden voorbereid en gehouden. Ook wordt gewerkt aan een wettelijke grondslag voor het kunnen (opstellen/aanpassen van regelgeving en) uitvoeren van aanvullende Bonairiaanse sociale voorzieningen. De voorstellen daartoe zullen in het vierde kwartaal 2022 ter toetsing naar de afdeling JAZ worden gezonden. Na een zorgvuldige voorbereiding is in augustus, naar aanleiding van de stijgende kosten voor energie op de wereldmarkt en de bijdrage die het Rijk heeft gegeven voor het ontzien van huishoudens met lage inkomens, het project “Eenmalige Energietoeslag Bonaire” van start gegaan. Verwacht wordt dat er met de beschikbare middelen circa 2500 huishoudens bereikt kunnen worden. De toeslag is in navolging van de ontwikkelingen in Europees Nederland ook op Bonaire verhoogd van USD 850 tot USD 1.300. Vanuit de ondersteuning van sociaal zwakkeren in de samenleving heeft het OLB-middelen ter beschikking gesteld voor voedselhulp en het helpen van armlastigen. Deze middelen zijn overgemaakt aan de organisaties die zich daarmee bezighouden.

In maart 2022 is de beleidsnota schuldhulpverlening vastgesteld. Voorbereiding zijn getroffen om in het vierde kwartaal, de uitvoering van de bewustwording campagne door de uitvoeringsorganisatie te verrichten. Vergaderingen zijn gevoerd met Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, toezichthoudende instanties van financiële markten en andere instanties die kwaliteitseisen voor de dienstverlening formuleert en samenwerkende instanties aan deskundigheidbevordering. Gedurende de armoede conferentie zal mede de schuldenproblematiek aangekaart worden.

600/630 Dienstverlening kwetsbare groepen verbeteren

Een groot deel van de taken gericht op de dienstverlening aan kwetsbare groepen is per 1 januari 2022 belegd bij de uitvoeringsorganisatie stichting Sentro Akseso Boneiru (Akseso) die daarvoor vanuit het OLB jaarlijks een subsidie bijdrage zal ontvangen. Het OLB is belast met de monitoring van de uitvoering en bijsturing van de taken van de uitvoeringsorganisatie. De monitoring vindt plaats in onder andere de tweewekelijkse overleggen van de stuurgroep. Voor de uitvoering van de taken ten aanzien van het buurt-/opbouwwerk door Akseso ligt de beheersovereenkomst ter revisie bij de afdeling JAZ en wordt een beleid voor het buurthuisbeleid opgesteld. De verwachting is dat dit beleid in het laatste kwartaal 2022 gereed zal zijn.

630 Plan van aanpak integrale wijkontwikkeling, inclusief (her)activering Sentro di Bario's

In het kader van de integrale wijkaanpak is een aanvang gemaakt met de renovatie van twee buurtcentra. De definitieve oplevering van deze buurtcentra zal in het vierde kwartaal plaatsvinden. In dit tijdvak staat ook de start van de renovatie van resterende twee buurtcentra gepland.

630 Opzetten Family Justice Center (FJC)

Op basis van een programma van eisen is de opdracht voor de eerste fase van het project, de uitvoering van de sloopwerkzaamheden van het oude Buurtcentrum van Antriol, gestart. Voor het realiseren van de FJC is een projectleider aangetrokken die de bouw van het centrum gaat coördineren en overzien.

630 Introductie kind pakketten

Er heeft nog geen concrete invulling plaatsgevonden van dit thema. Op basis van het bestuur programma en de begroting 2022 dient er een jeugdbeleid te worden opgesteld en geïmplementeerd. Hiervoor wordt een programma van eisen opgesteld, waarna een consultant zal worden aangetrokken om dit beleidskader op te stellen. In het vierde kwartaal zal de consultant starten met de uitvoering van deze opdracht. In het jeugdbeleid zal ook aandacht worden besteed aan het formuleren van de doelen van en voorwaarden voor het introduceren van de “kindpakketten”.

Het OLB is in een vergevorderd stadium voor wat betreft de aanbesteding en uitgifte van de Kindpassen aan jongeren uit lage inkomensgezinnen. Het streven is erop gericht de kindpassen in het vierde kwartaal te verstrekken aan de jongeren. Het Kindpas zal jongeren in staat te stellen om de voor hun opleiding noodzakelijke goederen aan te schaffen. Hiermee wordt getracht schooluitval te voorkomen. Het kindpakket is onderdeel van de kindpas voor de kinderen van Bonaire.

640 Introductie kortingspas voor ouderen

De introductie van de kortingspas voor ouderen wordt geïncorporeerd in het ouderenbeleid dat door een externe deskundige zal worden opgesteld. Het streven is erop gericht hiermee in het vierde kwartaal 2022 een aanvang te maken.

650 Integrale basisvoorziening voor kinderopvang

De initiële gedachte om gratis kinderopvang te verstrekken is niet verlaten en gewerkt zal worden aan het opstellen van een beleidskader kinderopvang. Dit zal in het laatste kwartaal van 2022 worden afgerond.

630 (BU) Integrale wijkontwikkeling

Integrale Wijkontwikkeling is overgedragen aan de daarvoor per 1 januari 2022 operationeel zijnde uitvoeringsorganisatie. De kaders voor de uit te voeren taken en opdrachten worden vanuit S&Z aangedragen. In dat licht heeft S&Z het buurthuisbeleid opgesteld, dat op korte termijn aan het bestuurscollege zal worden voorgelegd, en als uitvoeringskader geldt.

630 (BU) Opvang huiselijk geweld

Er is een nulmeting uitgevoerd naar de ketensamenwerking. Op basis van de uitkomsten is in juni het directiebestuur Jeugd opgestart om op strategisch niveau samen te werken als het gaat om jeugdbeleid en de jeugdhulpverlening. Daarnaast is er trainersmateriaal ontwikkeld dat vanaf het schooljaar 2022/23 gebruikt wordt op de Mbo-opleiding. Het ligt in de bedoeling dat meer Mbo-opleidingen dit opnemen in hun curriculum. Begin september is de communicatiecampagne huiselijk geweld van start gegaan. Door bijkans 200 medewerkers uit de kinderopvang, zorginstellingen en hulpverleningsorganisatie is deelgenomen aan de deskundigheidsbevordering en training in het juridisch kader huiselijk geweld. Het onderwijs en de naschoolse kinderopvang zullen nog in 2022 worden getraind. Daarnaast wordt de uitvoeringsorganisatie gedurende de overgangsfase naar nieuwe eerstelijns hulpverleningsorganisatie door het OLB ondersteund.

Hoofdfunctie 7 – Volksgezondheid

700/710 Door-ontwikkelen publieke gezondheidszorg met oog op preventie

Nu Covid minder nadrukkelijk aanwezig is kunnen de activiteiten op dit gebied worden afgeschaald, maar dient de organisatie waakzaam te blijven. Er is dan ook enige ruimte ontstaan om de reguliere taken van de Publieke Gezondheidszorg weer op te pakken.

De middelen zijn in het derde kwartaal aangewend voor het organiseren van de ouderenzorg, promotiecampagne over de thema's healthy lifestyle, Covid monitoring, het verschaffen van

voorlichting over zika en dengue en de aanschaf van lesmateriaal voorlichting sex en drugs voor jongeren, medisch forensische zorg en educatie. Daarnaast heeft de afdeling een beleidsplan voor de toekomstige organisatie ontwikkeld dat aan het bestuurscollege is gepresenteerd. Door een medewerker is deelgenomen aan een uitwisselingsprogramma met Nederland om kennis op te doen over de methodiek van infectieziektebestrijding en hygiëne. Verder zijn er ook tweemaal medewerkers afgereisd naar Aruba voor deelname aan cursussen over infectieziekten

723 Implementeren verbod wegwerpplastic per 2021

De eerste fase van het verbod op wegwerpplastic is op 1 juni 2022 geïmplementeerd. De eerste fase van het project is middels de goedkeuring van een verordening afgerond. Op dit moment vindt toezicht en handhaving plaats op de naleving van het verbod. Hier wordt binnenkort overgegaan op het geven van waarschuwingen door middel van een waarschuwingsbrief, waarna vervolgens een last onder dwangsom wordt opgelegd aan bedrijven die zich niet aan het verbod houden. In het teken van toezicht en handhaving wordt een informatie/bewustwordingsfilmpje opgenomen.

Verder is de informatiecampagne bijna afgerond. Er volgen nog een paar advertenties in kranten en op billboards. Er volgt nog een tweede filmpje met daarin een evaluatie bij burgers hoe zij de campagne en het verbod hebben ervaren.

Vanaf oktober wordt gestart met de tweede fase van het verbod. Hiervoor wordt opnieuw onderzoek (bureauonderzoek) gedaan en worden sessies met stakeholders gehouden. De bijbehorende informatiecampagne zal pas in 2023 van start gaan.

723 Doorzetten programma herbebossing en herplanting Nationaal Park, mangroves en koralen

De geitenverwijdering WSNP loopt conform agenda en gebieden zijn afgezet in compartimenten waar de geiten verwijderd worden. Te Lac wordt gewerkt aan mangrove herstel waarbij de opening van de kanalen wordt voortgezet. Tegelijkertijd vindt aanplant van mangroven plaats langs de zuidelijke kust ten behoeve van kustverdediging. Ook koraalherstel is continue in uitvoering. Om de voortgang van de projecten te garanderen worden extra middelen aangevraagd onder het NMBP-uitvoeringprogramma.

Hoofdfunctie 8 – Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

822 (BU) Uitbreiding huursubsidieregeling

Het advies ter verhoging van de liberalisatiegrens voor de huursubsidie en een nieuwe inkomenstabel is door het BC vastgesteld. Inhoudende dat per 1 oktober 2022 een nieuwe inkomenstabel geldt en de liberalisatiegrens wordt verhoogd naar \$900. De consequentie hiervan is dat meer burgers in aanmerking zullen komen voor de (particuliere) huursubsidie en de daarvoor beschikbare fondsen optimaler zullen worden aangewend.

822 Plan van aanpak en uitvoeren opknappen wegen/veiligheid op straat

In het bestuursakkoord zijn, middels het Convenant volkshuisvesting van 27 juni 2019, afspraken gemaakt over de realisatie van de 500 sociale huurwoningen. De bouw van de 68 sociale huurwoningen van Hato Fase I is in uitvoering. Door de financiële bijdrage vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties kan de bouw versneld worden zodat de realisatie van de 500 sociale huurwoningen in 2025 gereed is in plaats van 2027. Dit betekent dat er ook gestart wordt met Hato fase II en Hato fase III. Daarnaast wordt gekeken naar de mogelijkheid om de sociale huurwoningen van Nikiboko, Nort Saliña en Rincon Zuid nog eerder te realiseren.

De kosten voor de noodzakelijke uitbreiding van de ondergrondse- en bovengrondse infrastructuur en het bouwrijp maken ten behoeve van de sociale huurwoningen voor het project 500 woningen worden betaald door het OLB. Voor een optimale afstemming tijdens de bouw van de woningen heeft de

stichting de benodigde werkzaamheden namens het OLB in opdracht gegeven en gecoördineerd. De stichting is in afwachting van het volgende in het vierde van 2022:

- De afhandeling van de bouwvergunningen Hato fase I (nog 3 in afwachting) en Hato fase II (80) en fase III (56)
- Officieel verzoek van stuk grond aan de overkant van Nieuw Amsterdam; mondeling besproken in de Grote Projectcommissie van directie R&O in het tweede kwartaal
- Afronding verzoek (vanaf 2021) stuk extra erfpachtgrond te verkrijgen voor maatschappelijke vastgoed (kinderopvang en dagopvang ouderen)
- Verzoek inleveren voor renovatie buurtcentrum Antriol voor het op te zetten Family Justice Center en afhandelen

Hoofdfunctie 9 – Financiering/algemene dekkingsmiddelen

920 Implementatie optimalisering inningsbeleid

Binnen het eerdergenoemde verbeterplan financieel beheer is nadrukkelijk aandacht gegeven aan het optimaliseren van het heffen en innen van de lokale belastingen. Vooralnog zijn geen nieuwe beleidsmatige ontwikkelingen uitgewerkt.

920 Hervorming toeristenbelasting

Per 1 juli 2022 is de nieuwe wet- en regelgeving ingevoerd, zodat een effectievere en efficiëntere inning van deze belastingen plaatsvindt. De nieuwe werkwijze voorziet in een vorm van heffing bij binnenkomst op het eiland in plaats van afdracht via de hotels. Hiermee wordt de belasting direct geheven aan de belastingplichtige.

3 BATEN

3.1 Baten inclusief Bijzondere Uitkeringen

Funcitie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
0 Algemeen bestuur				
001 Bestuursorgaan	285.714	-	820.357	534.643
002 Bestuursapparaat	3.897.399	-	2.547.204	-1.350.195
003 Burgerzaken	320.429	-	267.606	-52.823
020 Eigend. niet voor de openb. dienst bestemd	5.053.700	-	2.461.800	-2.591.900
1 Openbare orde en veiligheid				
130 Rampenbestrijding	490.297	-	155.360	-334.937
140 Overige beschermende maatregelen	-	-	0	-
2 Verkeer, vervoer, waterstaat, communicatie				
210 Wegen, straten en pleinen	13.913.328	-	208.213	-13.705.115
211 Verkeersmaatregelen te land	95.500	-	84.462	-11.038
222 Verkeersmaatregelen te water	951.450	-	860.036	-91.414
3 Economische zaken				
300 Economische Zaken	167.608	-	98.979	-68.629
310 Handel en Industrie	217.580	-	114.605	-102.975
341 Overige agrarische zaken, jacht en visserij	1.678.759	-	78.602	-1.600.157
4 Onderwijs				
400 Algemeen beheer Onderwijs	-	-	0	-
480 Gemeenschappelijke uitg./ink. onderwijs	6.369.499	-	6.406.411	36.912
482 Volwasseneneducatie	-	-	0	-
5 Cultuur en recreatie				
510 Openbaar bibliotheekwerk	55.276	-	361.531	306.255
530 Sport	29.431	-	154.225	124.794
540 Kunst	-	-	57.616	57.616
541 Oudheidkunde/musea	-	-	0	-
560 Maatschappelijke leefbaarheid	1.100	-	1.910	810
6 Sociale voorzieningen/maatsch.dienstverlen.				
600 Alg. beheer soc. voorz. en maatsch. dienstverl	1.679.309	-	4.848.604	3.169.295
611 Werkgelegenheid	728.227	-	-	-728.227
630 Sociaal-cultureel werk / jeugd en jongerenwerk	4.695.012	-	4.456.552	-238.460
640 Bejaardenzorg	-	-	-	-
650 Kinderopvang	1.533.400	-	3.066.800	1.533.400
651 Dagopvang gehandicapten	518.583	-	-	-518.583
7 Volksgezondheid				
700 Algemeen beheer volksgezondheid	1.108.203	-	292.708	-815.495
710 Preventieve en curatieve gezondheidszorg	263.178	-	-	-263.178
720 Slachthuizen	180.000	-	111.822	-68.178
721 Reiniging	1.400.000	-	960.000	-440.000
722 Riolering en Waterzuivering	357.059	-	-	-357.059
723 Milieubeheer	4.737.560	-	1.120.246	-3.617.314
725 Overige openbare hygiene	-	-	739	739
8 Ruimtelijk Ordening en Volkshuisvesting				
822 Overige volkshuisvesting	1.269.471	-	1.080.547	-188.924
9 Financiering en alg.dekkingsmiddelen				
920 Belastingen	16.800.000	-	17.895.273	1.095.273
921 Algemene uitkeringen	29.455.590	-	19.637.235	-9.818.355
922 Algemene uitgaven/inkomsten	106.260	-	129.532	23.272
992 Saldo gewone dienst	1.972.565	-	-	-1.972.565
Totalen	100.331.487	-	68.278.974	-32.052.513

3.2 Baten OLB (exclusief Bijzondere Uitkeringen)

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
0 Algemeen bestuur				
001 Bestuursorgaan	172.252	-	8.168	-164.084
002 Bestuursapparaat	625.300	-	777.204	151.904
003 Burgerzaken	265.900	-	267.606	1.706
020 Eigend. niet voor de openb. dienst bestemd	5.053.700	-	2.461.800	-2.591.900
1 Openbare orde en veiligheid				
130 Rampenbestrijding	-	-	-	-
140 Overige beschermende maatregelen	-	-	-	-
2 Verkeer, vervoer, waterstaat, communicatie				
210 Wegen, straten en pleinen	-	-	208.213	208.213
211 Verkeersmaatregelen te land	95.500	-	84.462	-11.038
222 Verkeersmaatregelen te water	665.600	-	574.186	-91.414
3 Economische zaken				
300 Economische Zaken	100.000	-	98.979	-1.021
310 Handel en Industrie	150.000	-	114.605	-35.395
341 Overige agrarische zaken, jacht en visserij	14.500	-	42.056	27.556
4 Onderwijs				
400 Algemeen beheer Onderwijs	-	-	-	-
480 Gemeenschappelijke uitg./ink. onderwijs	8.500	-	45.412	36.912
482 Volwasseneneducatie	-	-	-	-
5 Cultuur en recreatie				
510 Openbaar bibliotheekwerk	-	-	55.276	55.276
530 Sport	-	-	44.475	44.475
540 Kunst	-	-	-	-
541 Oudheidkunde/musea	-	-	-	-
560 Maatschappelijke leefbaarheid	1.100	-	1.910	810
6 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening				
600 Sociale voorz. en maatsch. dienstverlening	-	-	-	-
630 Sociaal-cultureel werk / jeugd/jongerenwerk	-	-	425.555	425.555
640 Bejaardenzorg	-	-	-	-
650 Kinderopvang	-	-	-	-
651 Dagopvang gehandicapten	-	-	-	-
7 Volksgezondheid				
700 Algemeen beheer volksgezondheid	-	-	-	-
710 Preventieve en curatieve gezondheidszorg	-	-	-	-
720 Slachthuizen	180.000	-	111.822	-68.178
721 Reiniging	1.400.000	-	960.000	-440.000
722 Riolering en Waterzuivering	-	-	-	-
723 Milieubeheer	-	-	-	-
725 Overige openbare hygiene	-	-	739	739
8 Ruimtelijk Ordening en Volkshuisvesting				
822 Overige volkshuisvesting	485.000	-	315.775	-169.225
9 Financiering en alg.dekkingsmiddelen				
920 Belastingen	16.800.000	-	17.895.273	1.095.273
921 Algemene uitkeringen	29.455.590	-	19.637.235	-9.818.355
922 Algemene uitgaven/inkomsten	106.260	-	129.532	23.272
992 Saldo gewone dienst	1.972.565	-	-	-1.972.565
Totalen	57.551.767	-	44.260.282	-13.291.485

3.3 Toelichting Baten exclusief de Bijzondere Uitkeringen

Hoofdfunctie 0 – Algemeen bestuur

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
0 Algemeen bestuur				
001 Bestuursorgaan	172.252	-	8.168	-164.084
002 Bestuursapparaat	625.300	-	777.204	151.904
003 Burgerzaken	265.900	-	267.606	1.706
020 Eigend. niet voor de openb. dienst bestemd	5.053.700	-	2.461.800	-2.591.900
Saldo Algemeen bestuur	6.117.152	-	3.514.778	2.602.374

002: Bestuursapparaat

De baten worden binnen deze functie voornamelijk gerealiseerd uit loterijvergunningrechten. De ontvangen vergunningrechten bedragen per ultimo september 2022 USD 396.200. De gerealiseerde baten in het derde kwartaal alleen bedragen USD 138.700. De realisatie loopt in lijn met de begrote baten uit deze middelen voor het bedrag groot USD 510.000.

De hogere inkomsten op deze functie houden verband met een onttrekking uit de reserve afschrijvingskosten groot USD 166.000. Door de stelselwijziging die in de jaarrekening 2021 is doorgevoerd komen de kapitaallasten hoger uit (als lasten) en deze hogere kapitaallasten worden gedekt door een onttrekking uit deze bestemmingsreserve (als baten).

003- Burgerzaken

Per eind derde kwartaal zijn de gerealiseerde baten uit de verkoop van paspoorten USD 12.000 hoger dan de begrote baten groot USD 45.000. Dit is te verklaren door een toegenomen vraag naar reisdocumenten gedurende de vakantieperiode. Doordat de baten uit de verkoop van producten uit de basisadministratie in deze periode USD 10.000 lager waren dan begroot, wordt de totale toename op deze functie afgevlakt.

020 Eigendommen niet voor de openbare dienst bestemd:

In het tweede kwartaal zijn erfpacht nota's 2022 voor het bedrag groot USD 2,6 miljoen verstuurd. Inmiddels is voor USD 200.000 aan verminderingen over voorgaande jaren uitgevoerd. De baten uit erfpachten bedragen hierdoor USD 2,4 miljoen. De verwachting is dat in het 4^e kwartaal nog aanslagen worden opgelegd met een opbrengst van ongeveer USD 600.000.

Hoofdfunctie 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
2 Verkeer, vervoer, waterstaat, communicatie				
210 Wegen, straten en pleinen	-	-	208.213	208.213
211 Verkeersmaatregelen te land	95.500	-	84.462	-11.038
222 Verkeersmaatregelen te water	665.600	-	574.186	-91.414
Saldo Verkeer, vervoer, waterstaat, communicatie	761.100	-	866.861	105.761

210 Wegen straten en pleinen

De hogere inkomsten op deze functie houden verband met een onttrekking uit de reserve afschrijvingskosten groot cumulatief USD 208.213 tot aan het eind van het derde kwartaal. Door de stelselwijziging die in de jaarrekening 2021 is doorgevoerd komen de kapitaallasten hoger uit (als lasten)

en deze hogere kapitaallasten worden gedekt door een onttrekking uit deze bestemmingsreserve (als baten).

211 Verkeersmaatregelen te land

De gerealiseerde baten uit leges voor rijbewijskaarten en de verkoop van examenpakketten bedragen in het derde kwartaal USD 32.500. De realisatie loopt in lijn met de begroting van USD 95.500. Uitgaand van de restant begroting van USD 11.038 is de verwachting dat de realisatie de begroting zal overstijgen.

222 Verkeersmaatregelen te water

De baten binnen deze functie betreffen voornamelijk de ontvangen lig-, loods- en meergelden (LLM). De gerealiseerde baten LLM bedragen per eind derde kwartaal USD 536.000. De realisatie LLM gelden van cargo schepen bedraagt in het derde kwartaal totaal USD 59.000.

De hogere inkomsten op deze functie zijn daarnaast een gevolg van een onttrekking uit de reserve afschrijvingskosten. Door de stelselwijziging die in de jaarrekening 2021 is doorgevoerd komen de kapitaallasten hoger uit (als lasten) en deze hogere kapitaallasten worden gedekt door een onttrekking uit deze bestemmingsreserve (als baten).

Hoofdfunctie 3 – Economische zaken

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
3 Economische zaken				
300 Economische Zaken	100.000	-	98.979	-1.021
310 Handel en Industrie	150.000	-	114.605	-35.395
341 Overige agrarische zaken, jacht en visserij	14.500	-	42.056	27.556
Saldo Economische zaken	264.500	-	255.640	-8.860

300 Economische Zaken

De baten uit verstrekte vergunningsrechten en vestigingsregelingen in het derde kwartaal bedragen USD 33.700. De cumulatieve realisatie tot aan 1 oktober 2022 groot USD 99.000 steekt al gunstig af ten opzichte van begrote baten USD 100.000 en de verwachting is dat deze de begroting zal overstijgen.

310 Handel en Industrie

Dit zijn de opbrengsten uit de verhuur van gebouwen. De huuropbrengsten bedragen ongeveer USD 38.000 per kwartaal. De realisatie ligt tot aan 1 oktober in lijn met de begroting en de verwachting is dat dit beeld tot eind 2022 aanhoudt.

341 Overige agrarische zaken, jacht en visserij

De ontvangen leges keurloom bedragen per 1 oktober USD 37.900. De realisatie steekt hiermee voor USD 23.400 gunstig af ten opzichte van de begroting van USD 14.500.

De hogere inkomsten op deze functie zijn daarnaast een gevolg van een onttrekking uit de reserve afschrijvingskosten groot USD 4.100. Door de stelselwijziging die in de jaarrekening 2021 is doorgevoerd komen de kapitaallasten hoger uit (als lasten) en deze hogere kapitaallasten worden gedekt door een onttrekking uit deze bestemmingsreserve (als baten).

Hoofdfunctie 4 – Onderwijs

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
4 Onderwijs				
400 Algemeen beheer Onderwijs	-	-	-	-
480 Gemeenschappelijke uitg./ink. onderwijs	8.500	-	45.412	36.912
482 Volwasseneneducatie	-	-	-	-
Saldo Onderwijs	8.500	-	45.412	36.912

480 Gemeenschappelijke uitgaven/ inkomsten onderwijs

De hogere inkomsten op deze functie zijn voornamelijk een gevolg van een onttrekking uit de reserve afschrijvingskosten. Door de stelselwijziging die in de jaarrekening 2021 is doorgevoerd komen de kapitaallasten hoger uit (als lasten) en deze hogere kapitaallasten worden gedekt door een onttrekking uit deze bestemmingsreserve (als baten).

Hoofdfunctie 5 – Cultuur en recreatie

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
5 Cultuur en recreatie				
510 Openbaar bibliotheekwerk	-	-	55.276	55.276
530 Sport	-	-	44.475	44.475
540 Kunst	-	-	-	-
541 Oudheidkunde/musea	-	-	-	-
560 Maatschappelijke leefbaarheid	1.100	-	1.910	810
Saldo Cultuur en recreatie	1.100	-	101.661	100.561

530 – Sport

De hogere inkomsten op deze functie hebben te maken met een onttrekking uit de reserve afschrijvingskosten groot USD 44.000. Door de stelselwijziging die in de jaarrekening 2021 is doorgevoerd komen de kapitaallasten hoger uit (als lasten) en deze hogere kapitaallasten worden gedekt door een onttrekking uit deze bestemmingsreserve (als baten).

Hoofdfunctie 6 – Sociale voorzieningen en maatschappelijk werk

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
6 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening				
600 Sociale voorz. en maatsch. dienstverlening	-	-	-	-
630 Sociaal-cultureel werk / jeugd/jongerenwerk	-	-	425.555	425.555
640 Bejaardenzorg	-	-	-	-
650 Kinderopvang	-	-	-	-
651 Dagopvang gehandicapten	-	-	-	-
Saldo Sociale voorzieningen/maatsch.dienstverlen.	-	-	425.555	425.555

630 Sociaal cultureel werk en jeugd en jongerenwerk

Dit betreft de resterende middelen die uit Nederland zijn ontvangen ten behoeve van de voorzieningen jeugd- en jongeren en voor de uitvoering van het advies- en meldpunt welke is belegd bij de uitvoeringsorganisatie Sentro Akseso.

Hoofdfunctie 7 – Volksgezondheid

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
7 Volksgezondheid				
700 Algemeen beheer volksgezondheid	-	-	-	-
710 Preventieve en curatieve gezondheidszorg	-	-	-	-
720 Slachthuizen	180.000	-	111.822	-68.178
721 Reiniging	1.400.000	-	960.000	-440.000
722 Riolering en Waterzuivering	-	-	-	-
723 Milieubeheer	-	-	-	-
725 Overige openbare hygiene	-	-	739	739
Saldo Volksgezondheid	1.580.000	-	1.072.561	-507.439

720 – Slachthuizen

Dit betreft het totaal ontvangen keurloon tot aan 1 oktober 2022. Het keurloon over het derde kwartaal alleen bedraagt USD 60.200. De realisatie ligt tot aan 1 oktober 2002 op lijn met de begroting en de verwachting is dat deze trend tot het vierde kwartaal wordt voortgezet.

Hoofdfunctie 8 – Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
8 Ruimtelijk Ordening en Volkshuisvesting				
822 Overige volkshuisvesting	485.000	-	315.775	-169.225
Saldo Ruimtelijk Ordening en Volkshuisvesting	485.000	-	315.775	-169.225

822-Overige volkshuisvesting

De ontvangen bouwleges over het derde kwartaal 2022 bedragen USD 101.800. De realisatie ligt op koers in vergelijking met de begroting.

Hoofdfunctie 9 – Financiering/algemene dekkingsmiddelen

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
9 Financiering en alg.dekkingsmiddelen				
920 Belastingen	16.800.000	-	17.895.273	1.095.273
921 Algemene uitkeringen	29.455.590	-	19.637.235	-9.818.355
922 Algemene uitgaven/inkomsten	106.260	-	129.532	23.272
992 Saldo gewone dienst	1.972.565	-	-	-1.972.565
Saldo Financiering en alg.dekkingsmiddelen	48.334.415	-	37.662.040	-10.672.375

920 – Belastingen

De taxatieve aanslagen toeristenbelasting voor het eerste half jaar 2022 zijn opgelegd. In het vierde kwartaal zullen de taxatieve aanslagen over de jaren 2020 en 2021, alsook navorderingsaanslagen 2018 tot aan 2022 verzonden worden. Voor de autoverhuurbelasting zijn brieven verzonden voor het doen van aangifte of verklaring van te lage aangifte.

922- Algemene uitgaven/inkomsten

Het voordeel ten opzichte van de begroting heeft betrekking op diverse afrekeningen van vooruit ontvangen bedragen.

4 LASTEN

4.1 Lasten inclusief Bijzondere Uitkeringen

Funcie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
0 Algemeen bestuur				
001 Bestuursorgaan	3.073.029	249.263	1.797.137	1.026.629
002 Bestuursapparaat	26.297.209	3.356.881	16.434.441	6.505.887
003 Burgerzaken	863.398	7.350	561.877	294.171
020 Eigend. niet voor de openb. dienst bestemd	1.339.818	88.377	814.455	436.986
1 Openbare orde en veiligheid				
130 Rampenbestrijding	550.297	33.350	111.044	405.903
140 Overige beschermende maatregelen	526.885	4.490	443.556	78.839
2 Verkeer, vervoer, waterstaat, communicatie				
210 Wegen, straten en pleinen	18.778.525	4.313.148	6.266.889	8.198.488
211 Verkeersmaatregelen te land	178.562	1.140	107.716	69.706
222 Verkeersmaatregelen te water	2.340.749	174.560	1.397.059	769.130
3 Economische zaken				
300 Economische Zaken	823.983	246	547.374	276.363
310 Handel en Industrie	295.414	111.256	133.530	50.628
341 Overige agrarische zaken, jacht en visserij	2.856.184	1.073.089	1.341.315	441.780
4 Onderwijs				
400 Algemeen beheer Onderwijs	871.065	75.008	540.678	255.379
480 Gemeenschappelijke uitg./ink. onderwijs	7.499.399	200.828	7.147.531	151.040
482 Volwasseneneducatie	659.301	164.825	494.476	-
5 Cultuur en recreatie				
510 Openbaar bibliotheekwerk	406.648	44.633	250.276	111.739
530 Sport	2.049.184	45.067	1.165.528	838.589
540 Kunst	1.138.200	123.129	783.085	231.986
541 Oudheidkunde/musea	252.284	3.497	32.726	216.061
560 Maatschappelijke leefbaarheid	2.253.068	546.653	1.680.695	25.720
6 Sociale voorzieningen/maatsch.dienstverlen.				
600 Alg. beheer soc. voorz. en maatsch. dienstverl	2.651.634	502.959	1.396.684	751.991
611 Werkgelegenheid	773.873	383.777	165.901	224.195
630 Sociaal-cultureel werk / jeugd en jongerenwerk	7.538.165	788.120	4.878.618	1.871.427
640 Bejaardenzorg	57.790	2.500	34.315	20.975
650 Kinderopvang	2.310.057	528.745	1.372.080	409.232
651 Dagopvang gehandicapten	551.083	147.906	362.238	40.939
7 Volksgezondheid				
700 Algemeen beheer volksgezondheid	2.131.186	344.883	1.201.986	584.318
710 Preventieve en curatieve gezondheidszorg	350.904	34.313	315.495	1.096
720 Slachthuizen	349.328	-	237.068	112.260
721 Reiniging	2.977.246	394.312	2.142.935	440.000
722 Riolering en Waterzuivering	657.059	-	227.965	429.094
723 Milieubeheer	5.049.701	132.485	2.287.064	2.630.152
725 Overige openbare hygiene	300.751	1.590	207.971	91.190
8 Ruimtelijk Ordening en Volkshuisvesting				
822 Overige volkshuisvesting	977.008	-	89.973	887.035
9 Financiering en alg.dekkingsmiddelen				
920 Belastingen	217.500	158.328	261.575	-202.403
922 Algemene uitgaven/inkomsten	385.000	142.877	241.978	145
992 Saldo gewone dienst	-	-	-	-
Totalen	100.331.487	14.179.584	57.475.235	28.676.668

4.2 Lasten OLB (exclusief Bijzondere Uitkeringen)

Funcie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
0 Algemeen bestuur				
001 Bestuursorgaan	2.959.567	245.966	1.796.011	917.590
002 Bestuursapparaat	23.025.110	2.260.450	15.008.160	5.756.501
003 Burgerzaken	808.869	7.350	544.210	257.309
020 Eigend. niet voor de openb. dienst bestemd	1.339.818	88.377	814.455	436.986
1 Openbare orde en veiligheid				
130 Rampenbestrijding	60.000	-	-	60.000
140 Overige beschermende maatregelen	526.885	4.490	443.556	78.839
2 Verkeer, vervoer, waterstaat, communicatie				
210 Wegen, straten en pleinen	4.865.197	1.687.592	2.844.810	332.795
211 Verkeersmaatregelen te land	178.562	1.140	107.716	69.706
222 Verkeersmaatregelen te water	2.054.899	174.560	1.355.703	524.636
3 Economische zaken				
300 Economische Zaken	756.375	246	547.374	208.755
310 Handel en Industrie	227.834	100.921	98.550	28.363
341 Overige agrarische zaken, jacht en visserij	1.191.925	216.976	636.778	338.171
4 Onderwijs				
400 Algemeen beheer Onderwijs	871.065	75.008	540.678	255.379
480 Gemeenschappelijke uitg./ink. onderwijs	1.138.400	200.828	786.532	151.040
482 Volwasseneneducatie	659.301	164.825	494.476	-
5 Cultuur en recreatie				
510 Openbaar bibliotheekwerk	351.372	23.230	250.276	77.865
530 Sport	2.019.753	33.667	1.148.646	837.440
540 Kunst	1.138.200	123.129	783.085	231.986
541 Oudheidkunde/musea	252.284	3.497	32.726	216.061
560 Maatschappelijke leefbaarheid	2.253.068	546.653	1.680.695	25.720
6 Sociale voorzieningen/maatsch.dienstverlen.				
600 Alg. beheer soc. voorz. en maatsch. dienstverl	972.325	196.390	709.460	66.474
611 Werkgelegenheid	45.646	26.889	-	18.757
630 Sociaal-cultureel werk / jeugd en jongerenwerk	2.843.153	105.749	2.762.653	-25.249
640 Bejaardenzorg	57.790	2.500	34.315	20.975
650 Kinderopvang	776.657	125.858	107.323	543.477
651 Dagopvang gehandicapten	32.500	4.343	9.657	18.500
7 Volksgezondheid				
700 Algemeen beheer volksgezondheid	1.022.983	33.218	601.802	387.963
710 Preventieve en curatieve gezondheidszorg	87.726	28.421	58.209	1.096
720 Slachthuizen	349.328	-	237.068	112.260
721 Reiniging	2.977.246	394.312	2.142.935	440.000
722 Riolering en Waterzuivering	300.000	-	227.965	72.035
723 Milieubeheer	312.141	35.458	192.084	84.599
725 Overige openbare hygiene	300.751	1.590	207.971	91.190
8 Ruimtelijk Ordening en Volkshuisvesting				
822 Overige volkshuisvesting	192.537	-	89.973	102.564
9 Financiering en alg.dekkingsmiddelen				
920 Belastingen	217.500	158.328	261.575	-202.403
922 Algemene uitgaven/inkomsten	385.000	142.877	241.978	145
992 Saldo gewone dienst	-	-	-	-
Totalen	57.551.767	7.214.838	37.799.406	12.537.523

4.3 Toelichting lasten OLB exclusief de Bijzondere Uitkeringen

Hoofdfunctie 0 – Algemeen bestuur

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
0 Algemeen bestuur				
001 Bestuursorgaan	2.959.567	245.966	1.796.011	917.590
002 Bestuursapparaat	23.025.110	2.260.450	15.008.160	5.756.501
003 Burgerzaken	808.869	7.350	544.210	257.309
020 Eigend. niet voor de openb. dienst bestemd	1.339.818	88.377	814.455	436.986
Saldo Algemene bestuur	28.133.364	2.602.142	18.162.836	7.368.386

001 Bestuursorganen:

In het derde kwartaal is deelgenomen aan de Congres Communicatiekracht van het Koninkrijk en workshop Crisiscommunicatie en crisisstructuren in het kader van de te realiseren beleidsdoelstellingen. De voorbereidingen voor deelname aan het overleg ter zake EU-aangelegenheden in oktober 2022 zijn getroffen. Ook is deelgenomen aan het congres 2022 van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De voorschotnota voor de controlewerkzaamheden van de accountant voor het jaar 2022 is voldaan.

002 Bestuursapparaat:

In lijn met de voorgenomen beleidsdoelstellingen is voor de ontwikkeling van het ambtelijk apparaat USD 17.000 besteedt aan de verzorging van Papiaments cursussen via de OLB-academie. In het kader van de ingezette digitaliseringsslag voor verbetering van de dienstverlening en de implementatie van e-governance is circa USD 150.000 ingezet voor de aanschaf van licenties Microsoft 365 en betaalde abonnementskosten licenties. Voor de inhuur van externen voor de uitvoering van ondersteuningswerkzaamheden is circa USD 50.000 besteed.

003- Burgerzaken

Geen bijzonderheden te melden. De gerealiseerde lasten betreffen voornamelijk de lonen en sociale lasten voor over het derde kwartaal 2022.

020-Eigend. Niet voor de openb. Dienst bestemd

Geen bijzonderheden te melden. De gerealiseerde lasten betreffen voornamelijk de lonen en sociale lasten voor over het derde kwartaal 2022.

Hoofdfunctie 1 – Openbare orde en veiligheid

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
1 Openbare orde en veiligheid				
130 Rampenbestrijding	60.000	-	-	60.000
140 Overige beschermende maatregelen	526.885	4.490	443.556	78.839
Saldo Openbare orde en veiligheid	586.885	4.490	443.556	138.839

130 Rampenbestrijding:

De gerealiseerde lasten voor het opstellen van rampen-en crisisplannen en deskundigheidsbevordering op het gebied van rampenbestrijding zijn gedekt uit de bijzondere uitkering waardoor deze middelen nog niet zijn benut.

140-Overige beschermende maatregelen

De uitgaven binnen deze functie betreffen voornamelijk de lonen en sociale lasten. Overige lasten in de kwartaal groot USD 2.400 betreffen de leasekosten van portofoons voor de uitvoering van toezicht en handhaving activiteiten.

Hoofdfunctie 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
2 Verkeer, vervoer, waterstaat, communicatie				
210 Wegen, straten en pleinen	4.865.197	1.687.592	2.844.810	332.795
211 Verkeersmaatregelen te land	178.562	1.140	107.716	69.706
222 Verkeersmaatregelen te water	2.054.899	174.560	1.355.703	524.636
Saldo Verkeer, vervoer, waterstaat, communicatie	7.098.658	1.863.292	4.308.229	927.137

210 Wegen, straten en pleinen

In juni 2022 is de kernwoning te Kaya Karpitan # 29 gerenoveerd en het betonpad aangelegd. De kosten hiervan bedragen USD 61.000.

222 Verkeersmaatregelen te water

De kosten voor pilotagediensten ten behoeve van de haven over de maanden juni en juli 2022 totaal USD 19.000 zijn voldaan. In het kader van kennisontwikkeling is in augustus 2022 geparticipeerd aan de 2022 AAPA Annual Convention van de American Association of Port Authorities. De kosten hiervan bedragen USD 4.000. In de maanden juli en augustus 2022 heeft onderhoud van de Noord, Midden pier en Zuidpier plaatsgevonden. De kosten hiervan bedragen USD 74.750.

Hoofdfunctie 3 – Economische zaken

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
3 Economische zaken				
300 Economische Zaken	756.375	246	547.374	208.755
310 Handel en Industrie	227.834	100.921	98.550	28.363
341 Overige agrarische zaken, jacht en visserij	1.191.925	216.976	636.778	338.171
Saldo Economische zaken	2.176.134	318.142	1.282.703	575.289

300 Economische Zaken

De uitgaven binnen deze functie betreffen voornamelijk de lonen en sociale lasten.

310 Handel en Industrie

De uitgaven betreffen de kosten van beleidsondersteuning en externe deskundigheid over de maanden mei, juni, juli en augustus 2022 voor het bedrag USD 40.500. De kosten voor het operationeel houden van de business incubator BusinessSpark waaronder huisvesting- en coördinatie kosten bedragen in het derde kwartaal circa USD 29.500.

341 Overige agrarische zaken, jacht en visserij

De maandvergoeding aan de dierenartspraktijk over de periode mei tot aan juni totaal USD 12.300 is betaald. De uitgekeerde subsidie bijdragen aan de coöperatieve visserij vereniging Piskabon bedragen USD 37.500. Aan de dierenwelzijnsorganisaties Stichting Donkeyshelp en de Stichting Dierenasiel Bonaire is in het derde kwartaal totaal USD 38.500 uitgekeerd.

Van de verkregen middelen uit de aanvullende begroting 2022 zal een bedrag van USD 50.000 worden aangewend voor de aankoop van een ploegmachine en een grassnijmachine. Daarnaast wordt er een bedrag van USD 100.000 ingezet voor het tijdelijk aantrekken van experts om de professionalisering van de tuin- en landbouw verder uit te breiden en verdere diepgang te geven. Een gedeelte van dit bedrag zal ook worden besteed voor de aankoop van veevoer. Als laatste wordt een bedrag van USD 100.000 gebruikt ten behoeve van onder andere het onderhoud van de infrastructuur zoals het vernieuwen en het verbeteren van de afrastering en het verder schoonmaken van het LVV-terrein.

Hoofdfunctie 4 – Onderwijs

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
4 Onderwijs				
400 Algemeen beheer Onderwijs	871.065	75.008	540.678	255.379
480 Gemeenschappelijke uitg./ink. onderwijs	1.138.400	200.828	786.532	151.040
482 Volwasseneneducatie	659.301	164.825	494.476	-
Saldo Onderwijs	2.668.766	440.661	1.821.686	406.419

400 Algemeen beheer Onderwijs

De kwartaal subsidie bijdrage groot USD 45.600 is uitgekeerd aan de Stichting Voeding op School. Daarnaast zijn inhuurkosten betaald.

480 Gemeenschappelijke uitgaven/inkomsten onderwijs

De subsidie bijdrage aan Stichting Expertisecenter Onderwijs Zorg Bonaire over de maanden januari tot aan juni 2022 groot USD 32.000 is uitbetaald. Aan de onderwijsinstelling Stichting Leren is Leuk is de huur bijdrage voor lokalen groot USD 28.800 over het derde kwartaal uitbetaald. De kwartaal huurbijdrage voor het ICT lokaal MBO ten behoeve van de Stichting Scholengemeenschap Bonaire (SGB) groot USD 20.670 is betaald. De huur van het terrein voor de noodlokalen van SGB totaal USD 10.800 is voldaan aan Transworld Radio Bonaire. De kosten voor onderhoud van Kolegio Rayo di Solo groot USD 14.000 zijn voldaan.

482 Volwasseneneducatie

De kwartaal subsidie bijdrage totaal USD 164.800 is uitgekeerd aan het opleidingsinstituut Fundashon Formashon pa Mayan.

Hoofdfunctie 5 – Cultuur en recreatie

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
5 Cultuur en recreatie				
510 Openbaar bibliotheekwerk	351.372	23.230	250.276	77.865
530 Sport	2.019.753	33.667	1.148.646	837.440
540 Kunst	1.138.200	123.129	783.085	231.986
541 Oudheidkunde/musea	252.284	3.497	32.726	216.061
560 Maatschappelijke leefbaarheid	2.253.068	546.653	1.680.695	25.720
Saldo Cultuur en recreatie	6.014.677	730.176	3.895.429	1.389.072

510 – Openbaar bibliotheekwerk

In het derde kwartaal is de Kinderboekenweek georganiseerd en er zijn nieuwe boeken aangeschaft om toe te voegen aan de collectie van de bibliotheek

530 – Sport

Uit de amendement begroting 2022 van USD 250.000 is ongeveer USD 100.000 besteed aan het onderhoud van infrastructuur van diverse sportfaciliteiten. Daarnaast is USD 50.000 besteedt aan bijdrage aan diverse organisaties die verschillende toernooien voor jongeren hebben georganiseerd en voor hun deelname aan toernooien in het buitenland.

540 – Kunst

Uit de amendement begroting 2022 van USD 250.000 is ongeveer USD 50.000 besteed aan de uitvoering van een haalbaarheidsonderzoek naar de nieuwe huisvesting van de bibliotheek door een extern bureau. Ongeveer USD 100.000 is aangewend voor de bekostiging van verschillende culturele en sociale activiteiten zoals kindermuziekweek en workshops muziek. Daarnaast zijn bijdragen uitgekeerd aan verschillende stichtingen/organisaties voor het organiseren van culturele activiteiten.

541 – Oudheidkunde/musea

Uit de amendement begroting 2022 van USD 250.000 is ongeveer USD 17.600 besteed aan dienstreizen van cultuurmedewerkers naar NL voor kennismakinggesprekken met cultuurinstellingen en fondsen in NL. Daarnaast is USD 12.800 besteedt aan activiteiten rondom de viering van museum dag en is een bijdrage geleverd aan een filmproductie van een groep lokale jongeren.

560 – Maatschappelijke leefbaarheid en openluchtrecreatie

Voor wat betreft volksfeesten is in het derde kwartaal het protocollaire en het culturele gedeelte van Bonairedag georganiseerd. De subsidie bijdrage over het derde kwartaal totaal USD 500.000 is uitgekeerd aan Tourism Corporation Bonaire N.V. Daarnaast wordt er een maandelijks bedrag uitgekeerd aan een beveiliging organisatie.

Hoofdfunctie 6 – Sociale voorzieningen en maatschappelijk werk

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
6 Sociale voorzieningen/maatsch.dienstverlen.				
600 Alg. beheer soc. voorz. en maatsch. dienstverl	972.325	196.390	709.460	66.474
611 Werkgelegenheid	45.646	26.889	-	18.757
630 Sociaal-cultureel werk / jeugd en jongerenwerk	2.843.153	105.749	2.762.653	-25.249
640 Bejaardenzorg	57.790	2.500	34.315	20.975
650 Kinderopvang	776.657	125.858	107.323	543.477
651 Dagopvang gehandicapten	32.500	4.343	9.657	18.500
Saldo Sociale voorzieningen/maatsch.dienstverlen.	4.728.071	461.729	3.623.408	642.934

600 – Algemeen beheer sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

De kwartaal subsidie bijdrage groot USD 46.300 is uitgekeerd aan stichting Adra Bonaire. Voorts is er financiële steun verleent aan diverse burgers die in financiële nood waren, zijn er materialen aangeschaft in verband met het project schoolbenodigdheden en is een bijdrage gedaan aan de Voedselbank. De totale kosten hiervan bedragen USD 35.000.

630 – Sociaal-Cultureel werk en jeugd en jongerenwerk

Er is een start gemaakt met het ombouwen van de Sentro di Bario Antriol tot een Family Justice Center. De hiervoor gemaakte kosten bedragen USD 47.500. De kwartaal subsidie bijdrage groot USD 1.300.000 is uitgekeerd aan Fundashon Sentro pa Hubentut i Famia en het bedrag groot USD 12.500 aan Fundashon Antriol Avanti.

650 – Kinderopvang

Er is een aanvullende subsidie van USD 30.000 uitgekeerd aan de Stichting Voeding op School voor de levering van ontbijt pakketten aan scholen.

Hoofdfunctie 7 – Volksgezondheid

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
7 Volksgezondheid				
700 Algemeen beheer volksgezondheid	1.022.983	33.218	601.802	387.963
710 Preventieve en curatieve gezondheidszorg	87.726	28.421	58.209	1.096
720 Slachthuizen	349.328	-	237.068	112.260
721 Reiniging	2.977.246	394.312	2.142.935	440.000
722 Riolering en Waterzuivering	300.000	-	227.965	72.035
723 Milieubeheer	312.141	35.458	192.084	84.599
725 Overige openbare hygiene	300.751	1.590	207.971	91.190
Saldo Volksgezondheid	5.350.175	492.999	3.668.033	1.189.143

700 – Algemeen beheer volksgezondheid

De voorbereidende kosten zijn gemaakt voor de deelname van medewerkers van de afdeling Publieke Gezondheid aan een Ship Sanitation Certificate Training.

710 – Preventieve en curatieve gezondheidszorg

In het derde kwartaal zijn er voorlichtingscampagnes opgezet ter bestrijding van de infectieziektes zika en dengue en besmettingen te voorkomen. Daarnaast zijn uitzendkrachten ingezet voor uitvoering van de Covid survey Bonaire. Voorts is eenmalig educatief ondersteuningsmateriaal aangeschaft voor de verzorging van preventielessen. Tevens is deelgenomen aan trainingen bij een publieke gezondheid organisatie te Haaglanden.

720 – Slachthuizen

Er zijn geen bijzonderheden te melden.

721 – Reiniging

De kwartaal subsidie bijdrage groot USD 394.300 is uitbetaald aan Selibon N.V.

722 – Riolering en Waterzuivering

In het derde kwartaal zijn er onderzoekwerkzaamheden uitgevoerd voor het oplossen van rioleringsproblematiek te Pasanggrahan en Fort Oranje. Herstelwerkzaamheden worden inmiddels uitgevoerd.

723 – Milieubeheer

De subsidie bijdrage over de maanden augustus en september 2022 groot USD 10.700 is uitbetaald aan Stichting Nationale Parken Bonaire (STINAPA).

725 – Overige openbare hygiëne

Er zijn geen bijzonderheden te melden.

Hoofdfunctie 8 – Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
8 Ruimtelijk Ordening en Volkshuisvesting				
822 Overige volkshuisvesting	192.537	-	89.973	102.564
Saldo Ruimtelijk Ordening en Volkshuisvesting	192.537	-	89.973	102.564

822 Overige volkshuisvesting

De vergoeding voor de huurcommissie voor gehouden hoorzittingen en vergaderingen over 2022 tot aan juni 2022 is voldaan.

Hoofdfunctie 9 – Financiering/algemene dekkingsmiddelen

Functie omschrijving	Begroting na wijziging	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
9 Financiering en alg.dekkingsmiddelen				
920 Belastingen	217.500	158.328	261.575	-202.403
922 Algemene uitgaven/inkomsten	385.000	142.877	241.978	145
992 Saldo gewone dienst	-	-	-	-
Saldo Financiering en algemene dekkingsmiddelen	602.500	301.206	503.553	-202.259

920 Belastingen

De nieuwe wijze van heffen en innen van de toeristenbelasting per 1 juli 2022 heeft tot gevolg dat de opbrengsten zijn gestegen. Daar staat tegenover dat de invoering extra kosten met zich mee heeft gebracht. In de bijgaande 5^e begrotingswijziging wordt voorgesteld om het budget voor de implementatie op te hogen.

5 VERZAMEL EN CONSOLIDATIESTAAT

Als aanvulling op de voorgaande overzichten die zijn ingericht naar de indeling van de begroting volgt hierbij de verzamel en consolidatiestaat. Deze staat is ook opgenomen in de jaarrekening en de begroting.

In deze tabel geven we op economische kosten en opbrengsten categorie de actuele stand van zaken weer. In deze opstelling is geen rekening gehouden met de aangegane verplichtingen.

LASTEN		Begroting 2022 na wijz.	Realisatie per 1 april 2022	Realisatie per 1 juli 2022	Realisatie per 1 oktober 2022	Budget Q3	besteding in %
00	Niet in te delen uitgaven	629.000			138.000	210.000	66%
10	Salarissen en sociale lasten	22.975.000	4.651.000	10.540.000	15.648.000	17.231.000	91%
30	Personeel van derden	4.300.000	699.000	1.502.000	2.769.000	3.225.000	86%
31	Energie	1.221.000	226.000	589.000	899.000	916.000	98%
34	Ov.goederen en diensten	57.535.000	4.342.000	17.852.000	28.458.000	43.151.000	66%
40	Belastingopbrengst	14.000		14.000	14.000	11.000	
42	Ov.inkomenoverdracht	11.836.000	3.803.000	5.670.000	7.867.000	8.877.000	89%
61	Kapitaallasten	1.822.000	450.000	1.261.000	1.682.000	1.367.000	123%
TOTAAL LASTEN		100.332.000	14.171.000	37.428.000	57.475.000	74.988.000	77%

BATEN		Begroting 2022 na wijz.	Realisatie per 1 april 2022	Realisatie per 1 juli 2022	Realisatie per 1 oktober 2022	Budget Q3	besteding in %
00	Niet in te delen inkomsten						
32	Huren en pachten	5.216.000	590.000	3.089.000	162.000	3.912.000	4%
34	Ov.goederen en diensten	526.600	1.567.000	2.993.000	872.000	395.000	221%
40	Belastingopbrengsten	20.220.400	6.546.000	8.483.000	22.576.000	15.165.000	149%
41	Overdrachten	72.236.000	16.639.000	27.191.000	44.137.000	54.177.000	81%
60	Reserveringen	2.133.000		398.000	531.000	1.600.000	33%
TOTAAL BATEN		100.332.000	25.342.000	42.154.000	68.278.000	75.249.000	91%

Toelichting

Lasten

Op basis van de realisatie tot en met het derde kwartaal 2022, waarbij geen rekening is gehouden met aangegane verplichtingen, is 77% van het beschikbare budget besteed.

De betaalde salariskosten zijn in lijn met de begroting. Het budget is tot aan het derde kwartaal voor 91% besteed.

De kapitaallasten zijn hoger dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt door de stelselwijziging die in de jaarrekening 2021 is doorgevoerd. De kapitaallasten komen hoger uit maar deze verhoging wordt gedekt door een onttrekking uit de bestemmingsreserve afschrijvingen.

Baten

Op basis van de realisatie tot en met het derde kwartaal 2022, is 91% van de verwachte baten gerealiseerd.

Ten aanzien van de uitputting van de budgetten presenteren wij het volgende beeld per 1 oktober 2022 en het verloop van de uitputting over het gehele jaar.

1e Uitvoeringsrapportage

bedragen in mln. USD

	begroting 2022 na 1e wijz.	Realisatie	Verplichting	Realisatie incl. verplichting	% verschil	norm
Reguliere baten zonder BU's	58,5	25,3	0,0	25,3	43%	25%
Reguliere lasten zonder BU's	58,5	12,5	11,9	24,4	42%	25%
Saldo	0,0	12,8	-11,9	0,9		

2e Uitvoeringsrapportage

bedragen in mln. USD

	begroting 2022 na 1e wijz.	Realisatie	Verplichting	Realisatie incl. verplichting	% verschil	norm
Reguliere baten zonder BU's	58,5	30,8	0,0	30,8	53%	50%
Reguliere lasten zonder BU's	58,5	25,4	11,5	36,9	63%	50%
Saldo	0,0	5,4	-11,5	-6,1		

3e Uitvoeringsrapportage

bedragen in mln. USD

	begroting 2022 na 2e wijz.	Realisatie	Verplichting	Realisatie incl. verplichting	% verschil	norm
Reguliere baten zonder BU's	58,7	44,2	0,0	44,2	75%	75%
Reguliere lasten zonder BU's	58,7	37,8	7,2	45,0	77%	75%
Saldo	0,0	6,4	-7,2	-0,8		

Op basis van de stand per 1 oktober 2022 wordt de conclusie getrokken dat:

- 75% van de begrote inkomsten zijn gerealiseerd;
- 77% van de begrote uitgaven zijn betaald dan wel dat er verplichtingen zijn aangegaan waarvoor nog een factuur zal worden ontvangen.

6 BIJZONDERE UITKERINGEN

De stand van de Bijzondere Uitkeringen per 1 oktober 2022 is als volgt:

Grootboek	Omschrijving	Begin balans per 1 Jan 2022	Baten	Verplichting	Lasten	Saldo per 1 oktober 2022
60019006	Eilandelijke Platform Criminaliteitbeheersing	5.539	-	-	-	5.539
60019007	Opzetten RIEC CN 2022-2024	-	812.189	-	-	812.189
60019011	Integraal Veiligheidsbeleid	947	-	-	-	947
60019020	Integriteitsprogramma BOBB	106.976	-	3.250	1.126	102.600
	TOTAAL FUNCTIE 001	113.462	812.189	3.250	1.126	921.275
60022006	B&O Implementatie WOLBES/FinBES	6.756	-	-	6.756	-
60022008	Ontwikkelpannen	11.153	-	11.153	-	-
60022014	Personele cap. Milieu en Natuur Bonaire	93.533	-	29.165	-	64.368
60022015	Versterking financieel beheer Bestuursakkoord	11.575	-	-	11.575	-
60022016	Opzetten afdeling Deelnemingen	40.039	-	-	40.039	-
60022018	Deelneming TCB economie & Toerisme	55.521	-	2.535	21.465	31.521
60022019	Revitalisatie directie Samenleving & Zorg	226.560	-	24.984	5.751	195.825
60022020	Invulling hoofd Burgerzaken	197.856	-	67.559	94.856	35.441
60022021	Versterken financieel beheer Bestuursakkoord 2	4.375	-	-	4.375	-
60022022	Doorontwikkeling ICT - systemen	32.726	-	1.500	30.325	901
60022023	Mobiliteit medewerkers ambtelijk apparaat	13.369	-	-	-	13.369
60022024	Ondersteuning kabinet Gezaghebber	53.523	-	40.160	13.364	-0
60022025	Doorontwikkeling integriteitsbeleid	112.138	-	74.998	4.664	32.476
60022026	Versterking communicatiefunctie	112.239	-	46.422	64.494	1.324
60022027	Doorontwikkelen van begrotingscyclus	40.962	-	-	40.962	-
60022028	Trainen van beleidsafdelingen	27.438	-	802	25.985	652
60022030	Opzet en ontwikkeling rekenkamer OLB	86.024	-	22.000	-	64.024
60022032	Verbetering financieel beheer 2021	15.045	-	-	15.045	-
60022033	Verbetering financieel beheer 2021-Subsidievaststelling	62.050	-	7.168	50.614	4.268
60022034	Versterking Bureau ES en Bureau Gezaghebber	245.000	-	36.515	49.029	159.456
60022035	Bestuurskracht versterken via digitalisering	149.536	-	10.664	122.146	16.725
60022036	Technische assistentie	50.000	-	-	-	50.000
60022037	Trainingen via OLB academie en overige opleidingen	135.000	-	21.470	95.153	18.377
60022038	Dashboard bestuurlijke planning en dashboard	20.000	-	-	-	20.000
60022039	Verbeterplan dienstverlening Klantcontactcentrum	175.000	-	75.727	64.120	35.153
60022040	Opstellen/uitvoeren mobiliteitsplan/loopbaanontwikkeling	435.000	-	160.452	61.326	213.222
60022041	Deregulering werving- en selectieproces	55.000	-	-	-	55.000
60022042	Achterstallig werk inhalen projectmatig werken	11.800	-	-	-	11.800
60022043	Inhuur TOPtrainees: 1 P&O en 2 S&Z	30.000	-	-	-	30.000
60022044	Applicatie voor Akseso	250.000	-	-	250.000	-
60022045	Plv. Voorzitter Hurcommissie	30.000	-	-	-	30.000
60022046	Onvoorzien incl aanvullende ICT middelen	133.200	-	77.793	52.548	2.859
60022047	Verbetering Financieel Beheer 2022	349.680	-	135.024	149.071	65.585
60022048	Jeugdparticipatie	-	94.400	-	-	94.400
60022050	Versterking Juridische advisering	-	133.512	35.938	97.574	-
60022051	Werving NL/ABC	-	94.400	-	-	94.400
60022052	Bestuurlijke Betrekking	-	177.000	-	-	177.000
60022053	Versnellingskamer: Learning on the Job	-	200.600	-	-	200.600
60022054	Projectmatig Werken	-	220.660	-	-	220.660
60022055	Deel VerbeterPlan R&O	-	236.000	-	-	236.000
60022056	Mobiliteit	-	236.000	-	-	236.000
60022057	Ondersteuning Digitaal	-	118.000	62.403	55.046	552
60022058	Professionalisering Organisatie	-	74.340	-	-	74.340
60022059	Boven Plankostenscan	-	35.400	-	-	35.400
60022060	Hunt Talenten ABC & ENL	-	47.200	-	-	47.200
60022061	Twinning Gemeentes NL & BES	-	118.000	-	-	118.000
60022062	Bestuurlijke Ondersteuning Gezag "TaskForce"	-	118.000	39.000	-	79.000
60022063	Versterking Deelnemingen	-	131.000	113.000	-	18.000
	TOTAAL FUNCTIE 002	3.272.099	2.034.512	1.096.432	1.426.281	2.783.898

Grootboek	Omschrijving	Begin balans per 1 Jan 2022	Baten	Verplichtingen	Lasten	Saldo per 1 oktober 2022
60030005	Verbetering Kwaliteit PIVA	54.529	-	-	17.667	36.862
	TOTAAL FUNCTIE 003	54.529	-	-	17.667	36.862
61300005	Rampenbestrijding	268.934	105.360	33.350	111.044	229.899
61300010	Geneeskundige Hulpverlening Rampen & Crisis CN	53.937	50.000	-	-	103.937
	TOTAAL FUNCTIE 130	322.871	155.360	33.350	111.044	333.836
62100011	Opslag vuurwerk Bonaire	78.654	-	-	58.122	20.532
62100012	Meerjarig uitvoeringsprogramma wegen Bonaire	1.140.405	-	578	1.100.252	39.575
62100013	Eenmalig impuls wegen	389.281	-	389.281	-	-
62100014	Meerjarig uitvoeringsprogramma wegen fase 2	3.143.290	-	988.962	1.411.227	743.102
62100015	Meerjarig Uitvoeringsprogramma wegen Bonaire '20-'23	9.161.697	-	1.246.735	852.477	7.062.485
	TOTAAL FUNCTIE 210	13.913.328	-	2.625.556	3.422.079	7.865.693
62220007	Showcase Hato	-	285.850	-	41.357	244.493
	TOTAAL FUNCTIE 222	-	285.850	-	41.357	244.493
63000006	Illegale stortenplaatsen	67.608	-	-	-	67.608
	TOTAAL FUNCTIE 300	67.608	-	-	-	67.608
63100010	Opzet en uitbouw Bonaire	60.000	-	10.335	34.980	14.685
63100014	Cost of doing Business	7.580	-	-	-	7.580
	TOTAAL FUNCTIE 310	67.580	-	10.335	34.980	22.265
63410005	Landbouw ontwikkeling incl slachthuis	1.664.259	-	855.278	681.546	127.435
63410006	Greenhouses in de wijken	-	36.546	836	22.990	12.720
	TOTAAL FUNCTIE 341	1.664.259	36.546	856.114	704.536	140.155
64800010	Bijdrage OCW onderwijshuisvesting Bonaire	-	-	-	-	-
64800012	Onderwijshuisvesting Overheadkosten FPIB 2020-2021	-	6.360.999	-	6.360.999	-
	TOTAAL FUNCTIE 480	-	6.360.999	-	6.360.999	-
65100006	Bibliotheek Bonaire BU	-	306.255	21.402	-	284.853
	TOTAAL FUNCTIE 510	-	306.255	21.402	-	284.853
65300007	AJB Junior	29.431	-	11.400	16.882	1.149
65300008	Versterking Indebon 2022-2023	-	109.750	-	-	109.750
	TOTAAL FUNCTIE 530	29.431	109.750	11.400	16.882	110.899
65400005	Ondersteuning Cultuurorganisaties Bonaire	-	57.616	-	-	57.616
	TOTAAL FUNCTIE 540	-	57.616	-	-	57.616
66001015	Project Pagabon	7.021	-	-	-	7.021
66001016	Schuldhelpverlening 2	38.341	-	2.235	14.107	21.999
66001021	Voedselhulp - Covid	3.107	-	-	3.107	-
66001023	Loonkostensubsidie BBL	444.000	-	2.089	4.443	437.468
66001027	Bijdrage Huurlasten in de particuliere sector	296.800	-	45.537	134.448	116.815
66001029	Implementatie MDT(Maatschappelijke DienstTijd)	390.093	-	45.707	1.259	343.127
66001030	Loonkostensubsidie WMEB (Werken met een beperking)	199.946	-	33.729	113.340	52.877
66001031	Bijdrage huurlasten particulier 2 (pilot VHS)	300.000	-	-	-	300.000
66001032	Energielasten Bonaire	-	3.668.604	172.327	415.506	3.080.771
66001033	Sociale Agenda "Kansen voor Allen"	-	1.180.000	4.945	1.013	1.174.042
	TOTAAL FUNCTIE 600	1.679.309	4.848.604	306.569	687.223	5.534.121
66110014	Woningverbetering Particulieren	3.702	-	2.474	-	1.228
66110016	Project Eleva	9.353	-	7.469	-	1.884
66110021	Pilot Carwash project	2.758	-	-	2.758	-
66110022	Krachten bundelen	142.367	-	35.000	70.000	37.367
66110023	Job programs	81.133	-	43.360	22.310	15.463
66110024	Pilot Carwash project 2	80.000	-	-	60.000	20.000
66110025	Krachten bundelen 2	308.914	-	268.585	-	40.329
66110026	Job programs 2	100.000	-	-	10.833	89.167
	TOTAAL FUNCTIE 611	728.227	-	356.888	165.901	205.438

Grootboek	Omschrijving	Begin balans per 1 Jan 2022	Baten	Verplichting	Lasten	Saldo per 1 oktober 2022
66300003	Sociale Kanstraject Jongeren(SKJ)	351.371	653.273	277.866	402.307	324.471
66300011	Plan van aanpak Kinderrechten Bonaire	30.362	-	25.000	5.300	62
66300025	Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	4.539,86000	-	4.540,00000	-	-
66300030	Aanvulling Werkplan HGKM 2018-2019	80.933	-	-	159.870	-78.937
66300036	Inter (eilandelijke) opvang slachtoffers	241.621	-	97.659	102.187	41.775
66300040	Youth Policy Programme - EU	2.568.019	-	-	-	2.568.019
66300041	Jeugdpakket	20.480	-	-	19.981	499
66300042	Zorg- en Veiligheidshuis ZVH	-	128.266	-	103.000	25.266
66300043	Werkplan HGKM 2021-2024	-	445.396	277.306	168.090	-
66300044	De Integrale Wijkontwikkeling 2022-2023	-	1.387.488	-	-	1.387.488
66301003	Sentro Akseso BU	-	1.152.062	-	1.152.062	-
	TOTAAL FUNCTIE 630	3.297.325	3.766.485	682.371	2.112.797	4.268.643
66500014	BES(t)4Kids 2022	-	3.066.800	402.887	1.264.757	1.399.155
	TOTAAL FUNCTIE 650	-	3.066.800	402.887	1.264.757	1.399.155
66510005	VN Verdrag Handicap Bonaire	28.929	-	4.596	9.947	14.386
66510008	Implementatie VN Verdrag Handicap	144.486	-	46.987	89.445	8.054
66510010	Krusada warda mi rin 2	345.169	-	91.980	253.189	-
	TOTAAL FUNCTIE 651	518.583	-	143.563	352.581	22.439
67000005	Publieke gezondheidszorg	306.064	292.708	275.046	222.546	101.180
67000007	PG- Covid	358.206	-	36.618	317.195	4.393
67000008	PG- Communicatie Covid	151.225	-	-	60.444	90.781
	TOTAAL FUNCTIE 700	815.495	292.708	311.664	600.184	196.354
67100014	Greenhouse voor PO & VO	5.892	-	5.892	-	-
67100015	Krusada Inloophuis & Centrum Walk In	257.286	-	-	257.286	-
	TOTAAL FUNCTIE 710	263.178	-	5.892	257.286	-
67220005	Riolering en Watervoorziening	357.059	-	-	-	357.059
	TOTAAL FUNCTIE 722	357.059	-	-	-	357.059
67230017	Opruimactie zwerfasbest	33.692	-	8.384	19.562	5.746
67230018	Aanpak Plastics	76.673	-	18.193	38.004	20.476
67230020	Gecombineerde Milieuprojecten	335.420	57.000	2.173	136.295	253.953
67230021	Integrale visie afvalwater Bonaire	74.387	-	-	-	74.387
67230022	Project Watercircles	325.444	-	-	30.000	295.444
67230023	Bijstand bestrijding van Sargassum	92.984	23.246	12.484	115.000	-11.254
67230024	Reorganisatie LVV	233.600	-	36.709	-	196.891
67230025	Natuurherstel Bonaire Management NMPB	252.000	-	-	-	252.000
67230026	Natuurherstel Bonaire Ecological restoration WSP	668.000	-	-	668.000	-
67230027	Afvalbeheer op maat 2021	1.548.361	-	19.084	48.120	1.481.157
67230028	Natuurparken 2022	-	1.040.000	-	1.040.000	-
	TOTAAL FUNCTIE 723	3.640.560	1.120.246	97.027	2.094.980	2.568.800
68221006	Regio envelop infra- convenant volkshuisvesting	19.719	-	-	-	19.719
68221008	Verhuurderssubsidie 2022	-	764.772	-	-	764.772
	TOTAAL FUNCTIE 822	19.719	764.772	-	-	784.491
	TOTAAL BIJZONDERE UITKERINGEN	30.824.622	24.018.693	6.964.700	19.672.661	28.205.953

In de jaarrekening 2021 is een totaalbedrag opgenomen van USD 33.073.113. Dit is USD 2.248.491 minder dan we nu in het bovenstaande overzicht meenemen. Dit verschil heeft betrekking op een totaal van USD 1.632,343 dat niet is ingelezen in de begroting van 2022 en een totaal van USD 616.148 dat betrekking heeft op een voorstel voor een herbestemming van de middelen in 2022.

De specificatie van de BU's die herbestemd zijn in 2022 is als volgt:

Grootboek	Omschrijving	Begin balans per 1 Jan 2022	Baten	Lasten	Saldo per 1 juli 2022
66001018	Noodwoning	4.142		4.142	-
66001020	Schuldhelpverlening 3	-		-	-
66110020	Arbeids re-integratie twinning, Plenchi Trabou	25		25	-
66300004	Integrale Wijkaanpak 2	1.280		1.280	-
66300018	BES(t)4Kids	24.788		24.788	-
66300019	Opknappen van de 4 buurthuizen	17.179		17.179	-
66300020	Buurtwerk personeelskosten	149.272		149.272	-
66300023	Nationale Informatiecampagne	81.637		81.637	-
66300024	BES(t)4Kids 2	3.341		3.341	-
66300029	Werkbezoek family Justice Center Conference	2.276		2.276	-
66300031	Integraal wijkontwikkeling	348.039		348.039	-
66300032	Naschoolse activiteiten voor kinderen	74.162		74.162	-
66300035	Speeltuin Rincon	80.000		80.000	-
66510007	Beschut werk "Warda -Mi-Rin"	25.753		25.753	-
67000006	Preventiemedewerker PG	25.164		25.164	-
69100005	Nader te bepalen SZ- BU	36.375		36.375	-
		873.434	-	873.434	-
Herbestemd als volgt:					
67100015	Krusada Inloophuis & Centrum Walk In	-	257.286		257.286
66301002	Voorzieningen Jeugd – en Jongeren	-	616.148		616.148
			873.434		873.434

Voor 16 bovenstaande projecten USD 873.434 is in 2021 geen toestemming verleend om de projectduur te verlengen. Het totaalsaldo van deze projecten zijn per 1 januari 2022 herbestemd. USD 257,286 is herbestemd om een zorgcontract te sluiten voor de Krusada Inloophuis & Centrum Walk In (zie tabel BU's) dat is inmiddels doorbetaald en het dan nog resterende saldo van USD 616.148 is toegevoegd aan het zorgcontract met stichting Sentro Aksesio (reguliere OLB-begroting Voorzieningen Jeugd – en Jongeren).

Op het voorstel voor een herbestemming van de middelen in 2022 is door de verschillende Nederlandse Ministeries nog geen akkoord gegeven.

De specificatie van de BU's niet nog gealloceerd zijn in 2022 is als volgt:

Grootboek	Omschrijving	Stand 31 dec'21
60019015	Impuls weerbaar bestuur – Integriteitsprogramma	196
60030003	Straatnamen	15.052
65300006	Sport- en speelvoorzieningen	4.645
66110019	Arbeidstoeleiding 25 plussers	10.278
66300005	Leer Woon Werkcentrum Jong Bonaire	7.285
66300026	Sociaal Wijkwerker	55.000
66300033	Onderhoud buurthuizen	84.129
66300034	Aanpak digitale achterstand	50.000
66500012	BES(t)4Kids- programmaplan	1.400.621
67000009	PG- Zorgbonus	1.909
67100013	Health Study BES	3.228
		1.632.343

Van de bijzondere Uitkering BES(t)4Kids dient USD 1,400.621 terugbetaald worden aan de Nederlandse Ministerie, want we hebben inmiddels het bedrag voor 2022 ontvangen.

6.1 Toelichting op de voortgang van de Bijzondere Uitkeringen

FUNCTIE 001 – BESTUURSORGANEN

- 60019006** - Eilandelijk Platform Criminaliteitsbestrijding USD 5.539
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Het platform is meerdere malen bij elkaar gekomen voor overleg omtrent diverse veiligheidsthema's.
 De kosten hiervoor zijn gedragen door andere partners.
- 60019007** - Opzetten RIEC CN 2022-2024 USD 812.189
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 De uitkering is in augustus 2022 toegekend. De middelen worden in het vierde kwartaal aangewend voor de werving van personeel waaronder een lokaal hoofd RIEC, een beleidsmedewerker en een analist voor onderzoek naar de aanpak van georganiseerde criminaliteit.
- 60019011** - Integraal Veiligheidsbeleid USD 947
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Dit beleid moet nog worden geactualiseerd. Hierdoor zijn er nog geen uitgaven op dit gebied.
- 60019020** - Integriteitsprogramma BOBB USD 102.600
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 In het derde kwartaal zijn er geen activiteiten ontplooid. Dit budget zal in de komende maanden tot aan maart 2023 worden besteed aan het opleiden van integriteit coördinatoren en het aanpassen van de gedragscode.

FUNCTIE 002 – BESTUURSAPPARAAT

- 60022006** - B&O implementatie WOLBES/ FINBES- Publicatie verordeningen USD -
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Met de publicatie van de wetgeving en de afwikkeling van de hieraan verbonden kosten is de uitkering volledig besteed en het project afgesloten.
- 60022008** - Ontwikkelplannen USD -
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Een externe deskundige is ingehuurd voor het ontwikkelen en uitvoeren van diverse management ontwikkeltrajecten binnen het OLB. Dit project vangt aan in het vierde kwartaal.
- 60022014** - Personele cap. Milieu en Natuur Bonaire USD 64.368
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Deze middelen zijn beschikbaar gesteld door het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat voor de ondersteuning bij de toekenning van (complexe) milieuvergunningen in verband met de inwerkingtreding van de Wet VROM BES en daaruit volgend Inrichtingen en activiteitenbesluit BES.
- 60022015** - Versterking financieel beheer Bestuursakkoord USD -
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 De BU is volledig benut en het project is afgerond.

- 60022016** - Opzetten afdeling Deelnemingen USD -
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 In het kader van actief aandeelhouderschap is de laatste, van de 4 geplande masterclasses Governance, verzorgd aan de Raad van Commissarissen en directies van overheidsdeelnemingen. Tevens is in het derde kwartaal externe ondersteuning verleend op juridisch, politiek en strategisch gebied aan het Bureau Deelnemingen.
- 60022018** - Deelneming TCB economie & Toerisme USD 31.521
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 De middelen worden tot aan het vierde kwartaal ingezet voor de inhuur van externe expertise voor ondersteuning op de beleidsgebieden Toerisme & Economie en advisering voor de inning van de toeristenbelasting op het vliegveld.
- 60022019** - Revitalisatie directie Samenleving & Zorg USD 195.825
 Is het project op schema volgens projectplan? Nee
 In het derde kwartaal zijn er geen activiteiten ontplooid. In het vierde kwartaal wordt de verzelfstandiging van de organisatieonderdelen Bibliotheek en SKAL-museum opgestart. Voor het realiseren van de benodigde revitalisering van de organisatie zal in dit tijdvak, waar nodig, externe expertise worden ingehuurd.
- 60022020** - Invulling hoofd Burgerzaken USD 35.441
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Per 1 juli 2022 is het nieuwe hoofd Burgerzaken aangesteld dat zich heeft gericht op het verhelpen van de onderbezetting en hierdoor ontstane achterstanden. Hiervoor zijn tijdelijk twee uitzendkrachten ingehuurd. Aan het ministerie van BZK is ook verzocht om tijdelijk 1 tot 2 ervaren medewerkers te detacheren om de processen bij Burgerzaken te ondersteunen en te verbeteren. Verwacht wordt dat eind 2022 de middelen nagenoeg volledig zullen zijn aangewend.
- 60022021** - Versterken financieel beheer Bestuursakkoord 2 USD -
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Deze BU is volledig benut en het project is afgerond.
- 60022022** - Doorontwikkeling ICT – systemen USD 901
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 De gefaseerde vervanging van werkplekken en de update naar Windows 11 heeft plaatsgevonden.
- 60022023** - Mobiliteit medewerkers ambtelijk apparaat USD 13.369
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 De overschrijding uit het tweede kwartaal is gecorrigeerd. De werkzaamheden van de externe verandermanager zijn in het derde kwartaal voortgezet. De resterende middelen uit dit budget worden ingezet voor de inhuur van de projectleider voor de directie R&O.
- 60022024** - Ondersteuning kabinet gezaghebber USD -4.999
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 In het derde kwartaal zijn geen activiteiten ontplooid. De middelen worden in het vierde kwartaal aangewend voor het opzetten van de EU/Internationale desk.

60022025 - Doorontwikkeling integriteitsbeleid USD 32.476

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Door een extern ingehuurd vertrouwenspersoon is ondersteuning geboden aan de uitvoering van integriteitsonderzoeken. Deze ondersteuning wordt in het vierde kwartaal voortgezet. Ook zullen er basiscursussen integriteit aan alle medewerkers van het OLB en een verdiepingscursus voor alle leidinggevenden worden verzorgd.

60022026 - Versterking Communicatiefunctie USD 1.324

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De OLB-website is vernieuwd. Tevens heeft periodiek onderhoud van de website plaatsgevonden. Het intranet is geïmplementeerd. De abonnementskosten voor het intranet zijn tot aan 31 juli 2023 voldaan. De externe communicatie is met de inzet van ingehuurd deskundigen verder ondersteunt en versterkt.

60022027 - Door ontwikkelen van begrotingscyclus USD -

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Deze BU is in 2022 afgerond. De documenten in de P&C-cyclus hebben een kwaliteitsslag ondergaan. We zetten deze ontwikkeling door in 2023. We blijven streven naar heldere rapportages.

60022028 - Trainen van beleidsafdelingen USD 652

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

In augustus is de cursus "Helder schrijven van beleid" aan ambtenarenorganisatie breed verzorgd. Dit project is afgesloten.

60022030 - Opzet en ontwikkeling rekenkamer OLB USD 64.024

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

De Verordening Rekenkamer Openbaar Lichaam Bonaire 2021 is vastgesteld en afgekondigd. Hiermee kan de komende tijd een aanvang worden gemaakt met de werving van personeel en kan een aanvang worden gemaakt met de daadwerkelijke ondersteuning bij het opzetten van de rekenkamer.

60022032 - Verbetering Financieel beheer 2021 USD -

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Deze BU is volledig benut en het project is afgerond.

60022033 - Verbetering Financieel beheer, subsidievaststelling USD 4.268

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

De inzet van de externe deskundige aan de ordening van de administratie en het beheer van de bijzondere uitkeringen is voortgezet en loopt door tot november 2022. Ook is een uitzendkracht ingehuurd voor financiële ondersteuning en advisering van de directie S&Z.

60022034 - Versterking Bureau ES en Gezaghebber USD 159.456

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Ter versterking van het bureau Eilandsecretaris en kabinet Gezaghebber is versterking en ondersteuning geleverd in het kader van evaluatie van bestuursbesluitvorming en coördinatie van het traject van Raad van State (namelijk WolBES en FinBES). Voor deze ondersteuning zijn externen ingehuurd. Doordat naar versterking wordt gezocht zullen deze middelen worden doorgeschoven naar 2023.

- 60022035** - Bestuurskracht versterken via digitalisering USD 16.725
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Apparatuur en applicaties zijn aangeschaft en in het vierde kwartaal zullen er trainingen worden verzorgd en zal de implementatie plaatsvinden. Het budget zal nagenoeg geheel in 2022 worden benut.
- 60022036** - Technische assistentie USD 50.000
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Voorbereidende gesprekken voor de inhuur van technische assistentie ten behoeve van gebiedsontwikkeling hebben plaatsgevonden. De diensten zullen naar verwachting in het vierde kwartaal geleverd worden.
- 60022037** - Investeren in trainingen via OLB-academie en overige opleidingen USD 18.377
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Psychometrische tools (Predictive Index en Talent Management Analysis) zijn aangeschaft om de werving en selectie en de ontwikkeling van medewerkers te ondersteunen.
- 60022038** - Dashboard bestuurlijke planning en rapportage DT/MT USD 20.000
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Het dashboard bestuurlijke planning is nog niet opgestart. Dit project staat nog in de brainstormfase. De nodige tijd wordt genomen voor een goede inrichting van het dashboard.
- 60022039** - Verbeterplan dienstverlening klantservicecentrum USD 35.153
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Door de programma manager wordt gewerkt aan de inrichting van het klantservicecentrum.
- 60022040** - Opstellen en uitvoeren mobiliteitsplan en loopbaanontwikkeling USD 213.222
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Het mobiliteitsplan is geïnitieerd. In het kader van loopbaanontwikkeling hebben twee medewerkers stagegelopen in Nederland.
- 60022041** - Deregulering werving- en selectieproces USD 55.000
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Intern is ondertussen gedeeltelijk in beeld gebracht waar deregulering dient plaats te vinden. Op basis van de inventarisatie zal wordt vastgesteld welke trajecten ingezet zullen worden ingezet voor deregulering.
- 60022042** - Achterstallig werk inhalen projectmatig werken USD 11.800
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Door de directie Samenleving en Zorg is een voorstel gedaan voor de inzet van deze middelen. Het besluitvormingsproces is nog niet afgerond. Na goedkeuring zullen de middelen in het vierde kwartaal worden ingezet.
- 60022043** - Inhuur TOPtrainees: 1 P&O en 2 S&Z USD 30.000
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja. I
 De inzet van trainees zit nog in de wervingsfase.

- 60022044** - Applicatie voor Akseso USD -
Is het project op schema volgens projectplan? Ja
De applicatie voor de administratieve uitvoering en afhandeling van sociale voorzieningen en bijbehorende IT-infrastructuur zijn aangeschaft en inmiddels operationeel.
- 60022045** - Plv. Voorzitter Huurcommissie USD 30.000
Is het project op schema volgens projectplan? Ja
Het besluitvormingsproces voor de inzet van deze middelen is lopende. Na goedkeuring zullen de middelen in het vierde kwartaal worden ingezet.
- 60022046** - Onvoorzien incl. aanvullende ICT-middelen USD 2.859
Is het project op schema volgens projectplan? Ja
Een datacenter is ingehuurd ten behoeve van de vernieuwing van het ICT-landschap en voorbereiding op het klantservicecentrum. Externe expertise is ingehuurd voor de inrichting van het nieuw netwerk en voor het verzorgen van trainingen voor het gebruik van MS 365 Online ten behoeve van alle ambtenaren.
- 60022047** - Verbetering Financieel beheer 2022 USD 65.585
Is het project op schema volgens projectplan? Ja
De middelen uit deze BU zijn in 2022 ingezet voor het implementeren van het verbeterplan Financieel Beheer. Dit plan is de routekaart voor de doorontwikkelingen van het financiële beheer van het OLB. Er is een interim coördinator belastingen aangetrokken en er is extra aandacht besteed aan de opzet en werking van de Interne Controles.
- 60022048** – Jeugdparticipatie USD 94.400
Is het project op schema volgens projectplan? Ja
Dit zijn middelen die in het kader van de Bestuurlijke Werkafspraken 2022-2023 in het derde kwartaal zijn toegekend. Er is een jongerenadviesgroep gestart waarmee dit onderwerp verder vorm wordt gegeven. Het streven is om dit project in het vierde kwartaal en begin 2023 uit te zetten.
- 60022051** – Werving NL/ABC USD 94.400
Is het project op schema volgens projectplan? Ja
Dit zijn middelen die in het kader van de Bestuurlijke Werkafspraken 2022-2023 in het derde kwartaal zijn toegekend. Het project bevindt zich in de voorbereidingsfase. Het streven is om dit project in het vierde kwartaal en begin 2023 uit te zetten.
- 60022052** – Bestuurlijke betrekking USD 177.000
Is het project op schema volgens projectplan? Ja
Dit zijn middelen die in het kader van de Bestuurlijke Werkafspraken 2022-2023 ontvangen zijn. Per 1 december start een beleidsmedewerker bestuurlijke betrekkingen. De besteding van deze middelen zullen in het volgende kwartaal starten en in 2023 worden voortgezet.
- 60022053** – Versnellingskamer: Learning on the job USD 200.600
Is het project op schema volgens projectplan? Ja
Dit zijn middelen die in het kader van de Bestuurlijke Werkafspraken 2022-2023 ontvangen zijn. Er zijn mensen aangetrokken voor de versnellingskamer waarvoor verplichtingen zijn aangegaan. Deze activiteiten worden inhoudelijk en financieel in een volgende uitvoeringsrapportage verder toegelicht.

60022054 - Projectmatig werken USD 220.660

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit zijn middelen die in het kader van de Bestuurlijke Werkafspraken 2022-2023 ontvangen zijn. De voorbereidende activiteiten worden inhoudelijk en financieel in een volgende uitvoeringsrapportage toegelicht.

60022055 - Deel Verbeterplan R&O USD 236.000

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Het Deelverbeterplan bestaat uit drie onderdelen verandercapaciteit, versterken werkvloer en versterken management. Voor de uitvoering van deze onderdelen is met name personeel nodig en dat vraagt tijd. De eerste kosten worden in het vierde kwartaal gemaakt voor onder andere een processpecialist en een coach procesoptimalisatie vergunningverlening en tijdelijke versterking vergunningverlening.

60022056 - Mobiliteit USD 236.000

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Externe deskundigheid wordt aangetrokken voor het opstellen van het mobiliteitsplan en mobiliteitsbeleid. Gedacht wordt om een mobiliteitsbureau in te richten en een OLB-academie, verschillende ontwikkeltrajecten gericht op interne en externe mobiliteit. De middelen worden hiervoor aangewend en ter dekking van de salariskosten van medewerkers die in het mobiliteitsplan zijn meegenomen. De activiteiten zijn in de opstartfase en de kosten zullen vanaf het vierde kwartaal worden gemaakt.

60022057 - Ondersteuning digitaal USD 552

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De licenties voor de Line of Business applicaties ten behoeve van de belastingen, communicatie en R&O vergunningverlening zijn aangeschaft.

60022058 - Professionalisering organisatie USD 74.340

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit zijn middelen die in het kader van de Bestuurlijke Werkafspraken 2022-2023 in het derde kwartaal zijn toegekend. Het project bevindt zich in de voorbereidingsfase. Het streven is om dit project in het vierde kwartaal en begin 2023 uit te zetten.

60022059 - Boven Plankostenscan USD 35.400

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit zijn middelen die in het kader van de Bestuurlijke Werkafspraken 2022-2023 in het derde kwartaal zijn toegekend. Het project bevindt zich in de voorbereidingsfase. Het streven is om dit project in het vierde kwartaal en begin 2023 uit te zetten.

60022060 - Hunt Talenten ABC & ENL USD 47.200

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit zijn middelen die in het kader van de Bestuurlijke Werkafspraken 2022-2023 in het derde kwartaal zijn toegekend. Het project bevindt zich in de voorbereidingsfase. Het streven is om dit project in het vierde kwartaal en begin 2023 uit te zetten.

60022061 - Twinning Gemeentes NL & BES USD 118.000

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit zijn middelen die in het kader van de Bestuurlijke Werkafspraken 2022-2023 ontvangen zijn. De eerste voorbereidingen zijn gestart. Adviseurs worden voorbereid op een traject projectmatig en programmatisch werken, intern bij OLB en middels een werkbezoek aan een gemeente in ENL.

60022062 - Bestuurlijke Ondersteuning Gezag "TaskForce" USD 79.000

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit zijn middelen die in het kader van de Bestuurlijke Werkafspraken 2022-2023 in het derde kwartaal zijn toegekend. Het project bevindt zich in de voorbereidingsfase. Het streven is om dit project in het vierde kwartaal en begin 2023 uit te zetten.

60022063 - Versterking Deelnemingen USD 18.000

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit zijn middelen die in het kader van de Bestuurlijke Werkafspraken 2022-2023 in het derde kwartaal zijn toegekend. Het project bevindt zich in de voorbereidingsfase. Het streven is om dit project in het vierde kwartaal en begin 2023 uit te zetten.

FUNCTIE 003- BURGERZAKEN

60030005 - Verbetering kwaliteit PIVA USD 36.862

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De aanbevelingen uit de nulmeting zijn in het derde kwartaal nog niet volledig uitgevoerd. De resterende middelen worden in het vierde kwartaal aangewend voor training van de afdelingsmedewerkers in het gebruik van de PIVA-administratie.

FUNCTIE 130 – RAMPENBESTRIJDING

61300005 – Rampenbestrijding USD 229.899

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De voorbereidingen voor de openstelling van de vacature projectmedewerker ter ondersteuning van de rampen- en crisisorganisatie zijn getroffen. Trainingen hebben plaatsgevonden en er zijn diverse rampen- en crisisplannen vastgesteld.

61300010 - Geneeskundige Hulpverlening Rampen & Crisis CN USD 103.937

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

De voorbereidingen voor de inhuur van een deskundige voor het aanpassen van het rampenplan in oktober 2022 hebben plaatsgevonden. Voor het vierde kwartaal staan diverse trainingen gepland.

FUNCTIE 210 – WEGEN, STRATEN PLEINEN

62100011 - Opslag vuurwerk Bonaire USD 20.532

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Het Kruithuis (de vuurwerkopslag) is opgeleverd. Er zijn nog enkele kleine herstelwerkzaamheden uit te voeren. Er is een budgetoverschrijding van USD 2.215. In samenspraak zal worden nagegaan hoe deze overschrijding wordt afgedekt.

62100012 - Meerjarig uitvoeringsprogramma Wegen Bonaire USD 39.575

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

De projecten zijn grotendeels uitgevoerd. Het gaat hierbij om de uitvoering van de Kaya Commerce, Kaya Hermandad, Kaya Gramel, Kaya Carlos Nicolaas, Kaya Piedra Precioso, Kaya Neerlandia, Kaya Platina, Kaya Bruselas, Kaya Roma, Kaya Berlin. Er is een scopewijziging aangevraagd in 2021 om de restmiddelen in te zetten voor fase 2 van de nieuwe aanvraag welk op post 62100014 is gestort. Hiervoor is de Kaya C.D. Crestian. Dit bedrag zal worden ingezet voor overheadkosten in 2022.

62100013 - Eenmalig impuls wegen USD -

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

De afhandeling van deze middelen is afhankelijk van de afsluiting van het project. Het gaat hierbij om het project eenmalig impuls wegen rondom de scholen. Dit project is opgebouwd uit 3 percelen. De rotonde te Kaya Chipewa-Kaya Amsterdam is onderdeel van het dossier. Vanwege het lopend onderzoek rondom de rotonde te Kaya Amsterdam is dit dossier nog niet afgerond.

62100014 - Meerjarig uitvoeringprogramma wegen fase 2 USD 743.102

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Deze middelen zijn ingezet voor het uitvoeren van fase 2 van het MJOP. Het nog te besteden bedrag op deze begrotingspost bedraagt USD 1.246.965, Dit bedrag is gereserveerd voor de rehabilitatie van de Kaya Saturnus. Dit traject was wegens te late uitvoering van de 10e European Development Funds (EDF) niet opgestart. De aanbesteding is gedaan en eind september zal dit project gegund worden. De uitvoering zal eind maart 2023 worden afgerond. Projecten die nog moeten worden afgerond zijn de Kaya Neerlandia en de Kaya Piedra Precioso. Deze projecten zullen eind oktober worden afgerond en afgerekend.

62100015 - Meerjarig Uitvoeringsprogramma wegen Bonaire '20-'23 USD 7.062.485

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Deze middelen zijn de laatste toekenning over de reeks 2018-2023. Deze middelen worden ingezet voor het uitvoeren van de laatste onderdelen van het programma 2020-2023. Het gaat hierbij om de Kaya E.B. sint Jago en de Boulevard M.A. Pourier. De volgende 2 zullen worden gegund in oktober 2022. Het gaat hierbij om de Kaya Nikiboko Zuid fase 3 en Kaya Korona Fase 3. Het resterende project worden in 2023 uitgevoerd. Er is tevens voor een bedrag van \$ 2.420.000, -- een scope wijziging opgevraagd in september 2022. Deze projecten zullen in 2022 aanvangen en in 2023 worden afgerond. Het gaat hierbij om de Kaya Kaminda Djabou Fase 1 en 2 en de Boulevard Goernador N. Debrot.

FUNCTIE 222 – VERKEERSMAATREGELEN TE WATER

6220007 - Showcase Hato USD 244.493

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De projectleider Showcase HATO is per 1 maart 2022 gestart met de uitvoering van het project dat tot aan 2025 duurt. Het project is sterk afhankelijk van de voortgang die door de counterpart wordt gemaakt. Het projectplan is opgesteld en de relaties met alle benodigde stakeholders is gelegd. Er is een stuurgroep Brandstof en de daaronder voorbereidende projectgroep ingesteld. Er is een offertetraject gestart voor het in het projectplan vereiste bodemonderzoek.

FUNCTIE 300 – ECONOMISCHE ZAKEN

63000006 - Illegale stortplaatsen USD 67.608
 Is het project op schema volgens projectplan? Nee
 Het project wordt in het vierde kwartaal uitgevoerd.

FUNCTIE 310- HANDEL EN INDUSTRIE

63100010 - Opzet en uitbouw Bonaire USD 14.685
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Deze worden aangewend voor ter dekking van de huurlasten van de Business Incubator.

63100014 - Cost of doing Business USD 7.580
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Deze middelen zullen in het eerste kwartaal van 2023 worden ingezet voor het afronden van de Investment Guide Bonaire.

FUNCTIE 341 - OVERIGE AGRARISCHE ZAKEN JACHT EN VISSERIJ

63410005 - Landbouw ontwikkeling incl. slachthuis USD 127.435
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het project “Professionele geitenhouderij” uitgevoerd door een externe deskundige is afgerond en wordt doorontwikkeld onder de verantwoordelijkheid van LVV. Momenteel wordt er een groot veld ingezaaid met gras als geitenvoer en zal voor het eind van het jaar een voorbeeld stal gebouwd worden op het terrein van LVV die verhuurd kan worden aan een geitenhouder die intensief begeleid kan worden tot een professionele producent. De renovatie van het slachthuis wordt momenteel uitgevoerd en zal rond juni 2023 zijn afgerond. Dan zal Bonaire wederom een slachthuis hebben die voldoet aan de moderne eisen. 4 boeren werden gemotiveerd om hun geiten achter het hek te houden, dus uit de natuur. Hiermee werden ongeveer 250 geiten verwijderd uit de natuur. Bij LVV werd een vakkundig geitenhouderij en geitenfokkerij opgezet waar boeren hun eigen lokale geiten kunnen laten dekken door geïmporteerde rasdieren. Hiermee werden 20 boeren geholpen met hun kuddeverbetering.

Er werden twee handboeken geschreven voor de lokale veehouders. Een over professioneel geitenhouderij, en een over de opzet van een professioneel fokkerij. Daarnaast werden er cursussen gegeven over hoe voor de dieren te zorgen. De doorontwikkeling van de vakkundig geitenhouderij zal er binnen 5 jaar voor moeten zorgen dat er minstens 10 professionele bedrijven zijn die met 2000 moederdieren het eiland voorzien van kwalitatief goed geitenvlees. Er zal ook een lijn van hoogwaardig geitenvlees opgezet zijn gelijk het tessels schaaap. Verder zal een deel van ons dierenvoer lokaal geproduceerd worden.

Er is geen verlenging aangevraagd aangezien het programma eind 2023 afgerond zal zijn.

63410006 – Greenhouses in de wijken USD 12.720
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Momenteel wordt er een projectleider aangetrokken die naar verwachting begin november kan starten. Onder haar begeleiding en ondersteunt door Sociale zaken en LVV zullen er in twee tot drie buurten schaduwhallen gebouwd worden waar buurtbewoners conform het concept van volkstuintjes hun eigen

groenten en fruit kunnen gaan verbouwen. De doorlooptijd is twee jaren. Na deze periode zal dit project duurzaam doorgezet moeten worden onder beheer van LVV.

FUNCTIE 480 – GEMEENSCHAPPELIJKE UITGAVEN/INKOMSTEN VAN HET ONDERWIJS

64800010 - Bijdrage OCW onderwijshuisvesting Bonaire USD -

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De benodigde middelen worden in overeenstemming met de gefaseerde uitvoering van het projectplan Nieuwbouw en Onderhoud van schoolgebouwen in tranches overgemaakt naar de uitvoeringsorganisatie.

64800012 - Bijdrage Onderwijshuisvesting Overheadkosten FPIB 2020-2021 USD -

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

In het derde kwartaal is bijgedragen aan de overheadkosten en liquiditeitsbehoefte van de uitvoeringsorganisatie. De voorbereidende werkzaamheden voor het inzichtelijk maken van de bouwkeuzes voor het gebouw middelbaar onderwijs en de aanbesteding van aannemers voor het project primair onderwijs zijn voortgezet. Deze werkzaamheden lopen naar verwachting door tot het vierde kwartaal waarna in januari 2023 een aanvang wordt gemaakt met de bouwwerkzaamheden.

FUNCTIE 510 – OPENBAAR BIBLIOTHEEKWERK

65100006 – Bibliotheek Bonaire USD 284.853

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Het project is nog niet opgestart.

FUNCTIE 530 – SPORT

65300007 - AJB Junior USD 1.149

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De middelen zijn volledig aangewend voor vergoedingen aan coaches en activiteiten coördinatoren en uitgekeerde bijdragen aan toernooien en andere activiteiten. Begin oktober vindt de laatste activiteit plaats.

FUNCTIE 540 – KUNST

654000005 - Ondersteuning cultuurorganisatie Bonaire USD 57.616

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het project bevindt zich in de opstartfase waarbij in samenspraak met instellingen geïnventariseerd op welke wijze de middelen zullen worden ingezet in 2023 en 2024.

FUNCTIE 600 – ALG.BEHEER SOCIALEVOORZIENINGEN EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

66001015 - Project Pagabon USD 7.021

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

In het derde kwartaal zijn de voorbereidingen voor de uitkering van bijdragen aan minderbedeelden voor de aanschaf van elektriciteit via het pre-betaling systeem Pagabon voortgezet. De bijdragen worden naar verwachting in het vierde kwartaal uitgekeerd.

66001016 - Schuldhulpverlening 2		USD 21.999
Is het project op schema volgens projectplan?	Ja	
De kosten voor de campagne "Week van het geld" die in het tweede kwartaal is uitgevoerd zijn voldaan. De voorbereidingen worden getroffen voor de uitvoering van een bewustwordingscampagne in het vierde kwartaal in samenwerking met de uitvoeringsorganisatie.		
66001021 - Voedselhulp – Covid		USD -
Is het project op schema volgens projectplan?	Ja	
Het project is afgerond. De resterende middelen worden teruggestort naar het ministerie van BZK.		
66001023 - Loonkostensubsidie BBL (Beroepsbegeleidend Leerweg)		USD 437.468
Is het project op schema volgens projectplan?	Nee	
De loonkostensubsidie is aan 1 bedrijf toegekend. De verwachting is dat er per eind van het jaar in elk van de 4 sectoren 8 werkgevers/deelnemers gesubsidieerd zullen worden.		
66001027 - Bijdrage Huurlasten in de particuliere sector		USD 116.815
Is het project op schema volgens projectplan?	Ja	
Meer dan 80 personen hebben ondersteuning ontvangen. De ondersteuning wordt in het vierde kwartaal voortgezet.		
66001029 - Implementatie MDT (Maatschappelijke DienstTijd)		USD 343.127
Is het project op schema volgens projectplan?	Nee	
Dit project heeft vertraging opgelopen en wordt middels de inzet van een externe consultant alsnog uitgevoerd in het vierde kwartaal.		
66001030 - Loonkostensubsidie WMEB (Werken met een beperking)		USD 52.877
Is het project op schema volgens projectplan?	Ja	
Aan 6 werkgevers is de loonkostensubsidie toegekend voor de plaatsing van werkzoekenden met een beperking. Dit wordt naar verwachting voort		
66001031 - Bijdrage huurlasten particulier 2 (pilot VHS)		USD 300.000
Is het project op schema volgens projectplan?	Ja	
De middelen worden in het vierde kwartaal aangewend voor de uitbetaling van gedane aanvragen vanaf oktober 2022 en de verlengingen hieruit. Het project wordt verlengd tot maart 2023.		
66001032 – Energielasten Bonaire		USD 3.080.771
Is het project op schema volgens projectplan?	Ja	
Het project is in augustus gestart. Uitzendkrachten zijn ingezet voor intake van de aanvragen en de uitvoering van administratieve werkzaamheden. Aan 217 cliënten is ambtshalve de energietoeslag toegekend. Daarnaast zijn de middelen aangewend voor uitvoeringskosten waaronder de uitvoering van een communicatiecampagne. In september zijn spreekuren in wijken van start gegaan. De verwachting is dat de komende maanden tussen de 500 en 1000 huishoudens een beroep op deze subsidie zullen doen. De verwachting is dat uit de huidige middelen naar schatting 2500 huishoudens geholpen zullen worden.		

66001033 – Sociale Agenda “Kansen voor Allen” USD 1.174.042

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het betreft hier een nieuwe BU welke uit de Bestuurlijke Werkafspraken 2022-2023 is toegekend. Hiervan zullen diverse projecten worden bekostigd waaronder in ieder geval de Stapregeling, Kindpas, financiële steun, armoedeconferentie en toeleiding naar de arbeidsmarkt.

FUNCTIE 611 – WERKGELEGENHEID

66110014 - Woningverbetering Particulieren USD 1.228

Is het project op schema volgens projectplan? Ja.

Dit bedrag wordt in het vierde kwartaal benut voor de acute aanpassing van de woning van een of meerdere cliënten.

66110016 - Project Eleva USD 1.884

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Er zijn door omstandigheden geen middelen aangewend voor de betaling van deelnemers. Dit project zal in het vierde kwartaal worden afgerond.

66110021 - Pilot Carwash project USD -

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het project is afgerond en volledig besteed in 2021.

66110022 – Krachten Bundelen USD 37.367

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Het wervingsproces is nog niet afgerond. De middelen worden in het vierde kwartaal benut zodra de groep de van moeilijk bemiddelbare werkzoekenden volledig is ingevuld.

66110023 - Job programs USD 15.463

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het jobprogram housekeeping is met 10 geslaagde deelnemers succesvol afgerond. De uitvoering van het jobprogram beveiliging is van start gegaan met 6 deelnemers. In het derde kwartaal is wederom getracht het jobprogram Bouw op te starten met een groep van 8 deelnemers. Vanwege onvoldoende interesse heeft het programma geen voortgang gehad.

66110024 - Pilot Carwash project 2 USD 20.000

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De re-integratie van 5 moeilijk bemiddelbare werkzoekenden op de arbeidsmarkt is voortgezet. De verwachting is dat de middelen in het laatste kwartaal volledig worden benut.

66110025 - Krachten bundelen 2 USD 40.329

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Het wervingsproces is nog niet afgerond. De middelen worden in het vierde kwartaal benut zodra de groep van moeilijk bemiddelbare werkzoekenden volledig is ingevuld.

66110026 - Job Programs 2 USD 89.167

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

In het vierde kwartaal start het traject "werk naar werk" waarbij 9 werkzoekende deelnemers die hun

baan zijn kwijtgeraakt tijdens de Covid pandemie worden begeleid om van een gesubsidieerde baan op de arbeidsmarkt geplaatst te worden bij andere werkgevers.

FUNCTIE 630 – SOCIAAL CULTUREEL WERK/ JEUGD- EN JONGEREN WERK

66300003 - Sociale Kanstraject Jongeren USD 324.471

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Hieruit zijn de Beroeps Opleidende Leerweg en vormingstrajecten aan een instituut voor begeleiding van ongeveer 19 jongeren bekostigd voor jongeren die uit het regulier onderwijs zijn gestapt en alsnog een startkwalificatie willen behalen.

66300011 - Plan van aanpak Kinderrechten Bonaire USD 62

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het ontwerp voor de kind passen is afgerond. Het selectieproces en de onderhandelingen voor het drukken van de kind passen hebben plaatsgevonden. De randvoorwaarden voor de introductie van de passen zijn opgesteld.

66300025 - Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling USD -

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De deskundigheidsbevordering van aandacht functionarissen met betrekking tot huiselijk geweld kindermishandeling heeft plaatsgevonden en wordt in het vierde kwartaal gecontinueerd.

66300030 - Aanvulling Werkplan HGKM 2018-2019 USD -78.937

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De middelen zijn volledig aangewend. Het tekort op de begroting is door het betrokken ministerie toegekend. De verrekening tussen het OLB en de betrokken vrouwenopvang zal bij de eerstvolgende subsidiebetaling plaatsvinden.

66300036 – Inter (eilandelijke) opvang slachtoffers USD 41.775

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Door een externe consultant is een 0-meting uitgevoerd naar de samenwerking binnen de keten. Daarnaast is lesmateriaal ontwikkeld voor de Mbo-opleiding pedagogisch medewerkers. Van 5-9 september was de aftrap van de communicatiecampagne "tei pa bo". Een totaal aantal van 200 medewerkers van de Kwaliteitscommissie Kinderopvang en BES(t)4Kids, zorginstellingen en hulpverleningsorganisaties zijn getraind in het Juridisch kader. Ongeveer 40 bestuursleden van de kinderopvangcentra hebben deelgenomen aan voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd in samenwerking met het programma BES(t)4Kids. Voor dit schooljaar 2022/2203 is de module huiselijk geweld en kindermishandeling opgenomen in de Mbo-opleiding. De trainers treden daarbij als gastdocent op. Uiteindelijk doel is de docenten te trainen (train the trainer) en de module op te nemen in andere Mbo-opleidingen, zoals de opleiding Maatschappelijk werk. De hulpverleningsketen is versterkt middels maandelijks overleg met de aandacht functionarissen huiselijk geweld en kindermishandeling over de samenwerking.

66300040 - Youth Policy Programme EU USD 2.568.019

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Door tussenkomst van het coördinatiecentrum EU-Programma te Guyana zijn drie Technical Assistants aangetrokken. De beoogde werkzaamheden zijn het actualiseren van de Youth Policy, Budget Support

en engineer planning voor de rehabilitatie van gymlokalen. De startdatum van de werkzaamheden moet nog worden bepaald.

66300041 - Jeugdpakket USD 499

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De laatste kosten van het fotoboekproject voor jongeren zijn voldaan. De lustrumviering van een jeugdorganisatie is bekostigd.

66300042 - Zorg- en Veiligheidshuis ZVH USD 25.266

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het Zorg- en veiligheidshuis is een afdeling binnen de per 1 januari 2022 opgestarte uitvoeringsorganisatie. De BU is opgenomen in de subsidietoekenning aan voornoemde organisatie. De resterende middelen zijn bestemd voor het inhuren van externe expertise.

66300043 - Werkplan HGKM 2021-2024 USD -

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het betreft hier de subsidie uitkeringen ten behoeve van de vrouwenopvang die per kwartaal worden overgemaakt. In het derde kwartaal is op het gebied van preventie een communicatiecampagne uitgevoerd. Op het gebied van deskundigheidsbevordering hebben 200 medewerkers van onder andere kinderopvangcentra, scholen en zorgverleners trainingen gevolgd ter bevordering van een goed functionerende laagdrempelige meldstructuur. Daarnaast is voor het medevormgeven aan het juridisch kader een projectleider aangetrokken.

66300044 - De Integrale wijkontwikkeling 2022-2023 USD 1.387.488

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De middelen zijn in het derde kwartaal toegekend. Het project bevindt zich in de voorbereidingsfase. Er is een werkgroep integrale wijkontwikkeling en er wordt gezocht naar projectleiders. Het betreft een manier van werken waarbij onder regie van S&Z met veel organisaties en afdelingen wordt samengewerkt en een belangrijke rol is weggelegd voor onder andere Akseso. Het gaat om de bevordering van sociale cohesie, upgraden van sociale en fysieke infrastructuur en het realiseren van wijkeconomie. Dit vraagt een gedegen voorbereiding met alle betrokken partijen.

66301003 - Sentro Akseso USD -

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit betreft de subsidiebijdrage welke aan de advies- en hulporganisatie voor ouders en jongeren ter beschikking is gesteld. De verantwoording van de bestedingen vindt plaats met de jaarrekening van de organisatie.

FUNCTIE 650 – KINDEROPVANG

66500014 - BES(t) 4Kids 2022 USD 1.399.155

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Aan 2 organisaties zijn maatwerksubsidies verstrekt welke lopen tot aan december 2022. Aan een derde organisatie wordt de subsidie het volgende kwartaal verstrekt. De activiteit “inzet vliegende leermeester” en loonverlet zijn voor het schooljaar 2021/ 2022 afgerond. Voor geslaagden en bevorderde studenten is het verschuldigd boekengeld aan desbetreffende onderwijsinstelling voldaan. De activiteit Pilot Zorgkinderen is voortgezet. De derde termijn voor de aanschaf van de665 software

KindPlanner is voldaan. De conferentie "de dag van de pedagogische medewerker" is volgens planning uitgevoerd.

FUNCTIE 651 – OPVANG GEHANDICAPTEN

66510005 - VN Verdrag Handicap Bonaire USD 14.386

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De middelen zijn aangewend voor de inkoop van diensten voor het onderhoud van bewegingsmaterialen en de verzorging van lessen aan mensen met een beperking. Het restant zal nog in 2022 worden ingezet voor het toegankelijk maken van de openbare stranden.

66510008 - Implementatie VN Verdrag Handicap USD 8.054

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De middelen zijn aangewend voor de verzorging van bewegingsactiviteiten en cursussen in de wijken. Het contract van de projectcoördinator is verlengd. Het dovenproject is voortgezet en verlengd tot aan december 2022.

66510010 - Krusada Warda mi Rin 2 USD -

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het project beschutwerk is voortgezet. In het derde kwartaal zijn geen loonkostensubsidies toegekend. De middelen zijn gereserveerd voor het toekennen van loonkostensubsidies in het vierde kwartaal 2022.

FUNCTIE 700 – ALGEMEEN BEHEER VOLKSGEZONDHEID

67000005 - Publieke gezondheidszorg USD 101.180

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Naast personele lasten zijn de middelen aangewend voor de inhuur van een externe deskundige op het gebied van ouderenzorg en voor het verstrekken van voorlichting en preventie met betrekking tot gezonde voeding levensstijl en seksuele voorlichting. In het vierde kwartaal zullen een aantal opdrachten welke al in uitvoering zijn voor meerdere organisaties worden bekostigd. Het gaat hierbij om opdrachten op het gebied van ouderenzorg, genotindustrie, kennisverbreding/uitwisseling, opbouw PG, preventie en infectieziekte bestrijding.

67000007 - PG Covid USD 4.393

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De middelen zijn aangewend voor de beheersing van de Covid epidemie. Het betreft de kosten van gedetacheerd personeel, test straat kosten, IT- en telefoonkosten, huisvestings-en materiaalkosten.

67000008 - PG communicatie covid USD 90.781

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

De voorlichtingscampagne Biba Kuné, Leven met Covid is afgerond.

FUNCTIE 710 – PREVENTIEVE EN CURATIEVE GEZONDHEIDSZORG

67100014 - Greenhouse voor PO & VO USD -

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het project heeft door langdurige afwezigheid van de coördinator vertraging opgelopen. Verwachting is dat het project in het vierde kwartaal wederom wordt opgestart en de middelen ingezet gaan worden.

67100015 - Krusada Inloophuis & Centrum Walk-In USD -

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Het inloopcentrum Walk-In biedt momenteel dagelijks ruimte voor circa 50 bezoekers. Zij brengen doorgaans hun tijd door op straat. Bij de Walk-In kunnen zij terecht voor ontbijt en een warme lunch maaltijd. De cliënten kunnen daarnaast gebruik maken van douches en schone kleding verkrijgen. Dit laatste wordt voorzien door of hun eigen kleding te wassen of door uit donatie verkregen kleding te gebruiken. Er is een wasruimte aanwezig waar de kleding gewassen kan worden. Verder kunnen cliënten rusten/slapen in een daarvoor ingerichte ruimte of in de gezamenlijke woonkamer ontspannen. Als cliënten het wensen kunnen ze ook begeleid worden om van hun verslaving af te komen. De doelstelling van de Walk-In centrum is het aanpassen van de levensstijl van cliënten en hen in ieder geval van de straat af te houden ter voorkoming van overlast en criminaliteit in de wijken.

FUNCTIE 722 - RIOLERING EN WATERZUIVERING

67220005 - Riolering en Watervoorziening USD 357.059

Is het project op schema volgens projectplan? N.v.t.

Geen voortgang geboekt.

FUNCTIE 723 – MILIEU- EN NATUURBEHEER

67230017 - Opruimactie zwerfasbest USD 5.746

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Er zijn middels asbestonderzoek 14 hotspots gelokaliseerd op publiekelijk toegankelijke locaties. Deze hotspots worden verwijderd. De stukjes asbest worden netjes verpakt aangeleverd aan Selibon. Het is nog niet bekend wanneer de saneringswerkzaamheden worden afgerond. De resterende middelen worden aangewend aan o.a. een asbestcursus voor beleidsmedewerkers, toezichthouders en inspecteurs, het opstellen van een acceptatiebeleid voor Selibon en de inrichting van een definitieve opslagplaats op de stortplaats Lagun.

67230018 - Aanpak Plastics USD 20.476

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Voor de informatiecampagne zijn op verschillende plekken en in verschillende media-advertenties, posters, banners, spotjes en filmpjes geplaatst. Naast advertentiekosten, heeft dit onder andere ook drukwerk-, vertalings- en ontwerpenkosten met zich meegebracht. De campagne is nog niet afgerond. De middelen zijn naar verwachting in het vierde kwartaal volledig benut.

67230020 - Gecombineerde Milieuprojecten USD 253.953

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Voor het Informatiepunt Milieu is een logo ontwikkeld. Ook is door het team in NL een website gemaakt en zijn de medewerkers van de KvK getraind. Per 19 september is het Informatiepunt Milieu operationeel. De overige projecten binnen deze gecombineerde aanvraag zijn nog niet uitgevoerd.

67230021 - Integrale visie afvalwater Bonaire USD 74.387

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

In september is begonnen met het opstellen van de Visie. De opdrachtnemer voert gesprekken met diverse stakeholders om input op te halen. Er is 2-wekelijks overleg met de vertegenwoordiging van OLB en WEB. Het is de planning om nog dit jaar een concept visie op te leveren.

- 67230022** - Project Watercircles USD 295.444
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Het aanbestedingstraject is opgestart. Er is een aanbesteding voor de werving van een projectleider en een technisch specialist. Er zijn 4 bureaus uit NL gevraagd een prijsaanbieding te doen. De planning is om eind september de aanbesteding gereed te hebben, zodat (medio) oktober de projectleider en de technisch specialist kunnen starten met hun werkzaamheden. Er is een halfjaarlijkse voortgangsrapportage opgesteld, die aan het ministerie LNV wordt aangeboden. Ook wordt een tweede subsidieaanvraag gedaan, om zodoende de aanbesteding van decentrale waterzuiveringsinstallaties op een 5- tot 7-tal demolocaties te kunnen financieren.
- 67230023** - Bijstand bestrijding van Sargassum USD -11.254
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 De BU is uitgegeven aan de kosten van de inhuur van zwaar materiaal zoals loaders en backhows waarmee sargassum uit de waterlijn is geschept. In augustus is er een evaluatie van de aanpak van de sargassum opruimactie geweest met de diverse stakeholders, waaronder STINAPA.
- 67230024** - Reorganisatie LVV USD 196.891
 Is het project op schema volgens projectplan? Nee
 Dit betreft fondsen voor de oprichting van de afdeling Visserij binnen LVV. Hiertoe worden er een projectleider en een Data Monitorings officer aangesteld voor een periode van twee jaar met de intentie dat het OLB na deze twee jaren de functies duurzaam vervult. Er wordt aan gewerkt om de kandidaten eind oktober te hebben aangesteld.
- 67230025** - Natuurherstel Bonaire Management NMPB USD 252.000
 Is het project op schema volgens projectplan? Nee
 Dit betreft de inzet van capaciteit voor de uitvoering van het programma natuurherstel Bonaire in het kader van het natuur- en milieubeleidsplan Caribisch Nederland 2020-2030, in de periode 2022-2023. Het gaat hier om de versterking van de uitvoeringskracht bij de directie R&O.
- 67230026** - Natuurherstel Bonaire Ecological Restoration WSP USD -
 Is het project op schema volgens projectplan? Ja
 Dit project betreft de verwijdering van geiten uit WSNP en het daarvoor realiseren van geïsoleerde sectoren met benodigde hekwerk met inzet van onder meer lokale werknemers. Met dit project wordt gewerkt aan erosiebestrijding en revegetatie binnen het Washington Slagbaai Park. Twee van de zeven sectoren zijn op heden geitenvrij. De verwijdering richt zich nu op sectoren 3-4. Er is begonnen met de aanleg van hekken voor sectoren 5-7. Per september 2022 zijn er ongeveer 600 geiten uit het park verwijderd.
- 67230027** - Afvalbeheer op maat 2021 USD 1.481.157
 Is het project op schema volgens projectplan? Nee
 Er heeft een evaluatie plaatsgevonden van het programma Afvalbeheer op Maat, met daarbij de afvalstoffenverordening, het zorgcontract van Selibon, de beheerovereenkomst als uitgangspunten. Er zijn gesprekken gevoerd met diverse stakeholders, waaronder afdeling financiën, BHM en de kwartiermaker deelnemingen. Op basis van de evaluatie wordt een herijking van het programma AoM uitgevoerd. De hieruit resulterende twee notities worden in oktober aan de stuurgroep aangeboden.
- 67230028** - Natuurparken 2022 USD -
 Is het project op schema volgens projectplan? Nee
 Dit is een Rijksbijdrage aan STINAPA gezien de gemiste inkomsten gedurende de Covid pandemie in

2021. Het geld is bedoeld voor het reguliere beheer van de natuurparken en de implementatie van de onderdelen van de uitvoeringsagenda Bonaire, in het bijzonder het feitelijk beheer met betrekking tot het verwijderen van loslopende geiten uit de publieke ruimte, verwijderen van aangespoeld sargassum, bescherming en beheer van zeeschildpadden, zeegras en mangrove, en koraalherstel. Doordat in maart 2022 de Sargassum situatie ernstig is geworden waardoor er een gebrek aan financiële middelen is ontstaan om het Sargassum te bestrijding en te beheren heeft wordt het geld aangewend ter bestrijding van Sargassum en het inkopen van het benodigde materiaal.

FUNCTIE 822 – OVERIGE VOLKSHUISVESTING

68221006 - Regio envelop infraconvenant volkshuisvesting USD 19.719

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Geen voortgang geboekt.

68221008 - Verhuurderssubsidie 2022 USD 764.752

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Jaarlijks ontvangt het OLB een beschikking van het rijk. Deze is bestemd voor de verhuurderssubsidie van woningstichting. Op basis van binnenkomende facturen van de woningstichting wordt het bedrag vervolgens integraal doorbetaald aan woningstichting.

7 INVESTERINGEN

Functie omschrijving	Krediet	Verplichting	Realisatie per 1 oktober 2022	Restant per 1 oktober 2022
001 Bestuursorgaan - Audiovisueel apparatuur	100.000	45.885	54.115	0
002 Bestuursapparaat - Opzetten en inrichting klantcontact centrum OLB	50.000	0	38.448	11.552
002 Bestuursapparaat - Aanschaffen van laptops&randapparaturen - flex plek	66.464	0	66.464	0
002 Bestuursapparaat - Implementatie E-governance	150.000	0	147.965	2.035
210 Wegen, straten en pleinen - Vervanging en nieuwe lichtpunten	350.000	0	350.000	0
400 Algemeen beheer Onderwijs	1.005.263		0	1.005.263
530 Sport - Dragstrip	200.000	248	4.125	195.628
Totalen	1.921.727	46.133	661.117	1.214.477

7.1 Toelichting

Opzetten en inrichting klantcontact centrum OLB

Per oktober 2022 is USD 38.000 besteed aan onder andere aanschaf en installatie van MiTel Open Integrated Gateway server, Inrichting WhatsApp fot Business in cm.com en de implementatie van VIND Producten en Diensten Burgerzaken en E-Loket.

Aanschaffen van laptops & randapparaturen - flex plek

Per oktober 2022 is USD 66.500 besteed aan aanschaffen van 100 monitors, keyboard and mouse combo.

Implementatie E-governance

Per oktober 2022 is USD 147.965 besteed aan implementatie nieuwe technologie e-governance o.a. cursus voor medewerker, trainingen van JOIN, onderhoud van Website OLB, dienstreis. De overige kredieten zijn beschikbaar gesteld in de begroting 2022.

Vervanging en nieuwe lichtpunten

Per oktober 2022 is USD 350.000 besteed aan het leveren en aanbrengen van 600 LED lichtpunten langs de openbare wegen van het Openbare Lichaam Bonaire.

Dragstrip

Per oktober 2022 is USD 4.125 besteed aan het schetsen van de aan te leggen Drag Race Strip.

8 RESERVES EN VOORZIENINGEN

Naam reserve / voorziening	Saldo 1 jan 2022	Ver-meerding	Ver-mindering	Saldo 1 oktober 2022
Algemene reserve				
Algemene reserve	33.523.266	1.061.841	160.000	34.425.107
Saldo algemene reserve	33.523.266	1.061.841	160.000	34.425.107
Bestemmingsreserves				
Huisvesting	284.759	-	25.538	259.221
Advies, Controle & Onderzoek	567.347	-	487.471	79.877
Agrarische zaken	57.223	-	34.578	22.645
Toerisme	254.758	-	1.060	253.698
Havenfaciliteiten	102.466	-	-	102.466
ICT	191.753	-	180.730	11.024
Sport	430.000	-	-	430.000
Huisvesting Scholen	1.352.427	-	952.427	400.000
Versterking ambtelijk apparaat	194.439	-	4.892	199.331
Vervoermiddelen	3.034	-	-	3.034
Wegen en straten	1.971.577	-	1.014.109	957.469
Algemeen	488.292	-	130.034	358.258
Deelnemingen	18.680.602	-	-	18.680.602
Afschrijving	11.026.089	-	531.207	10.494.882
Saldo bestemmingsreserves	35.604.765	-	3.352.261	32.252.507
Totaal Reserves	69.128.031	1.061.841	3.512.261	66.677.614
Voorzieningen				
Voorziening pensioenen gezagdragers	4.478.742	-	111.202	4.367.540
Voorziening pensioenen werklieden Bonaire	2.995.759	-	85.128	2.910.631
Totaal Voorzieningen	7.474.501	-	196.330	7.278.171
Totaal	76.602.533	1.061.841	3.708.591	73.955.786

De specificatie van de bestemmingsreserves is als volgt:

TOELICHTING BESTEMMINGSRESERVES	Saldo 1 juli 2022	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 1 oktober 2022
Bestemmingsreserve Huisvesting				
Renovatie J.A.Abraham Blvd 27	60.009			60.009
Onderhoud gebouwen	11.668			11.668
Bijdrage monumentenfonds	187.545			187.545
Totaal bestemmingsreserve Huisvesting	259.221	-	-	259.221
Bestemmingsreserve Advies, Controle & Onderzoek				
Cultuur projecten	542		542	-
Economische projecten wederopbouw	138.654		138.654	-
Implementatie van het Masterplan 2030	180.941		126.064	54.877
Uitvoeringsonderzoek bevordering democratische rechten	25.000			25.000
Totaal bestemmingsreserve Advies, Controle & Onderzoek	345.137	-	265.260	79.877
Bestemmingsreserve Agrarische Zaken				
Implementatie inrichtingsplan LVV	22.645			22.645
Totaal bestemmingsreserve Agrarische Zaken	22.645	-	-	22.645
Bestemmingsreserve Toerisme				
Implementatie van Tourism Recovery Plan	254.758		1.060	253.698
Totaal bestemmingsreserve Toerisme	254.758	-	1.060	253.698
Bestemmingsreserve Havenfaciliteiten				
Zuidpier verlenging	2.466			2.466
Camera bij Haven	100.000			100.000
Totaal bestemmingsreserve Havenfaciliteiten	102.466	-	-	102.466
Bestemmingsreserve ICT				
Vervanging printers	10.214			10.214
Failover - Desaster recovery	8.830		8.021	809
Aanschaf computers en smartphones	18.979		18.979	-
Totaal bestemmingsreserve ICT	38.023	-	27.000	11.023
Bestemmingsreserve Huisvesting Scholen				
Bouw van Family Justice Center 2019-2020	952.427		952.427	0
Onderwijs huisvesting	400.000			400.000
Totaal bestemmingsreserve Huisvesting Scholen	1.352.427	-	952.427	400.000
Bestemmingsreserve Sport				
Sportfaciliteiten - BOG 2020	430.000			430.000
Totaal bestemmingsreserve Sport	430.000	-	-	430.000

TOELICHTING BESTEMMINGSRESERVES	Saldo 1 juli 2022	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 1 oktober 2022
Bestemmingsreserve Versterking Ambtelijk Apparaat				
Intensivering Afdeling Communicatie	4.208		-4.892	9.100
Cofinan.Integriteitsprogram "Betrouwbaar Openbaar Bestuur"	50.000			50.000
Aanvullende operationele kosten Kabinet Gezaghebber	20.000			20.000
Expertise implementatie grondzaken	42.537			42.537
Versterking ambtelijk apparaat	77.694			77.694
Totaal bestemmingsreserve Versterking Ambtelijk Apparaat	194.439	-	-4.892	199.331
Bestemmingsreserve Vervoermiddelen				
Renovatie wagenpark	3.034			3.034
Totaal bestemmingsreserve Vervoermiddelen	3.034	-	-	3.034
Bestemmingsreserve Wegen & Straten				
Infrastructuur 2018-2020	738.113		424.660	313.453
Hekken rondom parken	2.751			2.751
Speeltuin Rincon	76.979			76.979
Wegbewijzering - wegwijzers	20.000			20.000
Bestek voor Kaminda Broertje Janga	50.000			50.000
Opknappen Kaya Grandi	582.102		87.817	494.285
Totaal bestemmingsreserve Wegen & Straten	1.469.945	-	512.477	957.468
Bestemmingsreserve Algemeen				
Gedenkplaat Surnan Roosendaal	2.136			2.136
Frictie - en risico kosten 2018- 2019	252.667		3.816	248.851
Implementatie gehandicapten parkeerkaarten	60.000			60.000
COVID -19 kosten	67.794		20.523	47.272
Totaal bestemmingsreserve Algemeen	382.595	-	24.339	358.257
Bestemmingsreserve Deelnemingen	18.680.602			18.680.602
Bestemmingsreserve Afschrijvingen				
Investering 2017 - 2020	5.964.409			5.964.409
Investering 2021-heden	4.663.275		132.802	4.530.473
Totaal bestemmingsreserve Afschrijving	10.627.684	-	132.802	10.494.882
TOTAAL BESTEMMINGSRESERVES	34.162.977	-	1.910.472	32.252.505

8.1 Toelichting

Bestemmingsreserve Advies, Controle & Onderzoek

Economische projecten wederopbouw

In het derde kwartaal 2022 is uit de middelen voor Economische projecten wederopbouw een bedrag van USD 138.654 uitbetaald aan een opdracht voor de “Technische voorbereiding en aanbesteding voor de herinrichting van Kaya Grandi” en is een lied voor de promotie van het toerisme is geproduceerd. Tevens heeft herontwikkeling van de kavel van de voormalige Brionkazerne plaatsgevonden. In de periode van september tot aan december 2022 zal de uitvoering van de overeenkomst Selibon inzake project “E brug pa Oportunadat” plaatsvinden.

Implementatie van het masterplan

In het derde kwartaal 2022 is een bedrag van USD 126.064 uitbetaald aan kosten met betrekking tot de werkzaamheden van de Interne mobiliteit binnen OLB.

Bestemmingsreserve Toerisme

In het derde kwartaal is er een promotie video ontwerp van “Ami ta Turismo” ontwikkeld.

Bestemmingsreserve Huisvesting Scholen

Bouw van Family Justines Center

De bouwtekening, bestek en begroting voor de bouw zijn door het Bestuurscollege geaccordeerd. Het bedrag van USD 952.427 is naar de instantie belast met directievoering overgemaakt. Inmiddels is de bouwvergunningaanvraag ingediend.

Bestemmingsreserve ICT

Failover-Desaster recovery en Aanschaf computer en smartphones

In het derde kwartaal 2022 is een bedrag van USD 27.000 onttrokken voor de aanschaf van desktop mouses, keyboards en monitors.

Bestemmingsreserve Wegen en straten

Speeltuín Rincon

Na inventarisatie van de behoefte zijn de offertes voor de aanschaf van speeltoestellen opgevraagd. In het vierde kwartaal zal de bestelling geplaatst worden. De reden waarom de middelen nog niet uitbesteed zijn is omdat er grondig onderzoek moest worden verricht ten einde de kwaliteit te borgen.

Infrastructuur

In het derde kwartaal zijn diverse werkzaamheden uitgevoerd waaronder de levering en de verwerking van diabaas voor het woning project van een woningstichting, sleepwerk Kaya Sonmontuno, schoonmaakwerkzaamheden rampenbestrijding juni 2022, pompwerkzaamheden in verband met wateroverlast op diverse locatie gedurende de regenperiode.

Opknappen Kaya Grandi

Het uitvoeren van diverse werkzaamheden, zoals het aanschaffen en leveren van afzetbollen en lijnkolk (afvoer systeem) voor de reconstructie van de Kaya Grandi en levering.

Bestemmingsreserve Algemeen

Gedenkplaat Surnan Roosendaal

De middelen zijn nog niet besteed omdat uit de ontvangen offertes hoger lagen dan de beschikbare middelen.

Implementatie gehandicapten parkeerkaarten

De reden dat de middelen nog niet zijn besteed ligt in het feit dat het project nog in de voorbereidingsfase is. Er zijn offertes opgevraagd voor het maken van de parkeerkaarten en daarnaast is de juridische toets van de kaders van de aanvraag en toekenning gaande. Ook dient de medische keuring nog geregeld te worden. Streven is om in het vierde kwartaal te starten met de keuringen en uitgifte van de kaarten alsmede het opstarten van voorlichtingscampagne. Dit brengt met zich mee dat een deel van de middelen pas in 2023 zal worden aangewend.

Covid-19 kosten

Het beschikbaar budget is gebruikt voor de voorlichtingscampagnes rondom COVID-19 en de uitvoering van het vaccinatieprogramma. De afdeling Communicatie ondersteunt de afdeling PG met het vervullen van communicatieve taken en verantwoordelijkheden. Het betreft hierbij de ondersteuning bij de communicatie over preventie werkzaamheden, hulpmaatregelen en vaccinatieprogramma's. Hiervoor is in het derde kwartaal is USD 20.523 uitgegeven.

Voorziening pensioen gezagdragers

Dit betreft de uitbetaling van de facturen ter uitvoering van de protocol Pensioenregeling Politieke Gezagdragers BES. De stand van de voorziening per 1 januari 2022 bedraagt USD 4.478.742. Tot aan het derde kwartaal is een totaalbedrag van USD 111.202 aan facturen aan het Algemeen Pensioenfonds Curaçao (APC) uitbetaald. Dit leidt tot een tussensaldo per 1 oktober van USD 4.367.540.

Voorziening werklieden Bonaire

De stand van de voorziening bedraagt per 1 januari 2022 USD 2.995.759. Tot aan het derde kwartaal is een totaalbedrag van USD 85.128 uitbetaald. Het betreft de facturen van de werklieden die werkzaam waren bij Selibon N.V. en overige overheidsinstanties. Het saldo per 1 oktober 2022 bedraagt USD 2.910.631.

9 PERSONEEL

In dit hoofdstuk rapporteren wij over de stand van de personeelsbegroting (kostensoort salarissen, sociale lasten en toelagen).

Ontwikkeling van salarissen etc.		In %
Begroting 2022	25.496.000	
Begroting na 1e BW	22.975.000	
Realisatie per 1 april 2022	4.651.000	20%
Realisatie per 1 juli 2022	10.540.000	46%
Realisatie per 1 okt.2022	15.605.000	68%

Ten opzichte van het budget na de 1^e begrotingswijziging 2022 is per 1 oktober 2022 68% besteed. Dit wordt deels verklaard door het nog niet invullen van vacatures.

Ontwikkeling bezetting	fte's
stand 1 januari 2022/4e UR	369,00
mutatie 1e UR 2022	-2,00
stand 1 april	367,00
mutatie 2e UR 2022	4,00
stand per 1 juli	371,00
mutatie 3e UR 2022	-21,00
stand per 1 oktober	350,00

De bezetting is ten opzichte van de tweede uitvoeringsrapportage 2022 is met 21 personen gedaald. Er zijn 6 personen in dienst getreden en 27 personen hebben de dienst verlaten. Het eindsaldo van personeel in dienst per 1 oktober 2022 is 350.

Ontwikkeling van vacatures	
stand 1 januari 2022/4e UR	15,50
mutatie 1e UR 2022	10,90
stand 1 april	26,40
mutatie 2e UR 2022	2,50
stand per 1 juli	28,90
mutatie 3e UR 2022	3,00
stand per 1 oktober	31,90

Het aantal reguliere vacatures bedraagt 26,9. Daarnaast zijn er 5 vacatures waarvoor de dekking gevonden wordt uit verschillende BU's. Deze hebben betrekking op 2 vacatures toezichthouder kinderopvang en 3 vacatures bij LVV.

Ontwikkeling vastgestelde formatie	
stand 1 januari 2022/4e UR	384,50
mutatie 1e UR 2022	8,90
stand 1 april	393,40
mutatie 2e UR 2022	6,50
stand per 1 juli	399,90
mutatie 3e UR 2022	-18,00
stand per 1 oktober	381,90

Als gevolg van de voorgaande overzichten van bezetting en vacatures is de vastgestelde formatie afgenomen met 18 fte tot 381.9 fte.

10 FINANCIËEL BEHEER

Interne Controle

In juni 2022 heeft het Bestuurscollege het Meerjarenbeleidsplan Interne Controle en het Jaarplan Interne Controle 2022 vastgesteld. In het 3e kwartaal is extra inzet gepleegd door het uitvoeren van de interne controles over het 1e halfjaar van 2022, waarbij de opzet en het bestaan van alle materiële processen is beoordeeld. Ook zijn steekproeven uitgevoerd om de getrouwheid en rechtmatigheid van de transacties over het 1e halfjaar van 2022 te controleren. Het interne controle dossier zal aan de externe accountant ter beschikking worden gesteld en worden betrokken in de de komende interim-controle. In het 4e kwartaal van 2022 en het 1e kwartaal van 2023 zullen interne controles op de transacties in het 2e halfjaar van 2022 worden uitgevoerd.

Bijzondere Uitkeringen

Ten aanzien van dit verbeterpunt is in 2022 flink doorgepakt. In de Uitvoeringsrapportages wordt vanaf 2022 een uitgebreide toelichting gegeven op de besteding van de middelen. Er is een bewakingssysteem opgezet en een database aangelegd van alle beschikkingen en relevante informatie per bijdrage. In 2023 willen we dit systeem verder digitaliseren.

Planning & Control

De presentatie van de diverse Planning & Control documenten zoals de begroting, uitvoeringsrapportages, begrotingswijzigingen en de jaarrekening blijven onderwerp van het verbeteringsproces. Ook de Eilandsraad en het CFT is hierbij betrokken. We streven doorlopend naar verbetering en het inzichtelijker presenteren van de voortgang van de begrotingsuitputting, de voortgang van de Bijzondere Uitkeringen en de beleidmatige ontwikkelingen. We kunnen hierin nog veel verbeteren. Naast het inzichtelijker presenteren wordt ook doorlopend de aandacht besteed aan de rollen en verantwoordelijkheden van de directies, budgethouders en ondersteunende financiële advisering.

ICT-aspecten

De tekortkomingen die in voorgaande managementrapportages zijn gemeld zijn voor een groot deel opgelost. Na het vaststellen van de beleidsnotities zijn backup procedures sluitend gemaakt, zijn een groot aantal beveiligingsissues opgelost en zijn de noodzakelijke beheeronderdelen van het financiële systeem Key2Finance opgelost. De beschrijving van het ICT-landschap en de daarbij behorende architectuur is eind 2022 op orde.

Belastingen

De intern coördinator Belastingen is aangetrokken om de achterstallige belastingaanslagen op te leggen en te zorgen voor een optimale samenwerking met de Belastingdienst Caribisch Nederland (BCN). Er is een belastingteam samengesteld die de uitvoering ter hand neemt. Periodiek vindt overleg plaats met BCN. Indien nodig worden wijzigingen doorgevoerd zodat de afstemming beter verloopt. In Q3 hebben diverse werkzaamheden plaatsgevonden en zijn de werkzaamheden inzichtelijker gemaakt zodat dit efficiënt verwerkt kan (gaan) worden. Dit heeft, onder andere, geresulteerd in het grondig uitzoeken en opleggen van een kohier toeristenbelasting (logeerbelasting) over het 1^e half jaar 2022 waarvoor geen aangifte(n) waren ingediend.

De nota Reserves en Voorzieningen en de nota Activabeleid is in concept opgesteld en zal in het 4^e kwartaal 2022 aan de Eilandsraad worden aangeboden.

Aan
De voorzitter van het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999) 4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
6 december 2022

Ons kenmerk
Cft 202200155

Pagina
1/2

Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Bijlage

-

Onderwerp
Advies bij besluit tot wijziging van de begroting 2022 van het openbaar lichaam Bonaire

Geachte heer Rijna,

Op 9 november 2022 adviseerde het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) bij de vijfde ontwerpbegrotingswijziging (OBW) voor het begrotingsjaar 2022 van het openbaar lichaam Bonaire.¹ Op 30 november 2022 ontving het Cft van Bonaire een aangepaste versie van deze OBW, waarin een verhoging van de vrije uitkering is verwerkt.² Op basis van artikel 21 lid 2 jo. artikel 17 lid 3 van de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wet FinBES) ontvangt u hierbij het advies van het Cft bij deze aanpassing van de OBW.

De OBW die u aanbiedt aan de eilandsraad dient, conform artikel 21 jo. artikel 17 lid 4 van de Wet FinBES, vergezeld te gaan van het onderhavige advies van het Cft en het advies van 9 november 2022, en een toelichting op welke wijze met deze adviezen rekening is gehouden.

Toetsingskader

Het toetsingskader voor de beoordeling van de OBW wordt gevormd door de Wet FinBES aangevuld met de in het Besluit begroting en verantwoording openbare lichamen BES (BBV BES) opgenomen criteria.

Oordeel

Bonaire behoudt in de aangepaste OBW de voorstellen tot wijziging die reeds in de eerdere versie waren opgenomen en neemt nu aanvullend een verhoging van de vrije uitkering als gevolg van loon- en prijsontwikkeling op.

---

¹ Cft, kenmerk Cft 202200141, Advies vijfde begrotingswijziging 2022 en reactie op uw brief van 25 oktober 2022, d.d. 9 november 2022.

² Openbaar lichaam Bonaire, kenmerk P&A2022004240, Aanvulling op 5^e begr.wijziging 2022, d.d. 30 november 2022.

Kenmerk
Cft 202200155
Blad
2/2

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft een toevoeging aan de vrije uitkering toegekend van USD 0,5 miljoen. Bonaire stelt voor deze middelen in te zetten voor onderwijshuisvesting (USD 0,2 miljoen) en afvalwaterverwerking (USD 0,3 miljoen). Het Cft kan hiermee instemmen.

Voor de overige onderdelen van de OBW handhaaft het Cft zijn advies van 9 november 2022. Dit betekent dat het Cft niet kan instemmen met de toevoeging van de extra ontvangsten uit de toeristenbelasting, geraamd op USD 2,0 miljoen, aan de bestemmingsreserve voor verlaging van de energielasten. Vanwege de onzekerheid over het verwachte resultaat voor 2022 en het ontbreken van een onderbouwing van deze meevaller, acht het Cft het niet opportuun deze baten nu al over te hevelen naar een bestemmingsreserve. Tegen de vrijval van USD 1,6 miljoen van de pensioenvoorziening en de verwerking van de bijzondere uitkeringen gerelateerd aan de bestuurlijke werkafspraken 2022-2023 heeft het Cft geen bezwaar.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire
Het hoofd Financiën van het openbaar lichaam Bonaire

Aan
De voorzitter van het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999) 4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
9 november 2022
Ons kenmerk
Cft 202200140
Pagina
1/5

Uw kenmerk

Bijlage

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Reactie op de derde uitvoeringsrapportage 2022

Geachte heer Rijna,

Op 26 oktober 2022 ontving het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) de derde uitvoeringsrapportage (UR) en de voorgestelde vijfde begrotingswijziging (BW) over het begrotingsjaar 2022 van het openbaar lichaam Bonaire. De UR is tijdig bij het Cft ingediend in lijn met artikel 22 lid 1 van de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wet FinBES). Met dit schrijven ontvangt u op basis van artikel 22 van de Wet FinBES de reactie van het Cft. Het advies van het Cft bij de vijfde BW ontvangt u in een separate brief.

Toetsingskader

Het toetsingskader voor beoordeling van de UR wordt gevormd door de Wet FinBES, aangevuld met de in het Besluit Begroting en Verantwoording openbare lichamen BES (BBV BES) opgenomen criteria.

Oordeel

Bonaire realiseert tot en met het derde kwartaal een positief resultaat van USD 10,8 miljoen. Dit resultaat wordt beïnvloed door de bijzondere uitkeringen. Bonaire realiseert tot en met het derde kwartaal 2022 namelijk USD 24,0 miljoen aan baten en USD 19,7 miljoen aan lasten uit bijzondere uitkeringen, resulterend in een voorlopig resultaat van USD 4,3 miljoen aan bijzondere uitkeringen. Omdat bijzondere uitkeringen vaak worden toegekend voor meerdere jaren tegelijk, ligt het voor de hand dat de jaarlijkse baten niet gelijk zijn aan de jaarlijkse lasten. Het Cft gaat graag met Bonaire in gesprek over de verantwoording van de bijzondere uitkeringen in de uitvoeringsrapportages.

Wanneer de bijzondere uitkeringen buiten beschouwing worden gelaten, realiseert Bonaire een voorlopig positief resultaat van USD 6,5 miljoen. Dit resultaat wordt met name veroorzaakt door hogere belastingbaten en vertraging in de realisatie van de lasten.

De hogere belastingbaten komen volgens Bonaire voort uit de op 1 juli 2022 geïntroduceerde wijze van heffen en innen van de toeristenbelasting. Bonaire licht dit echter niet cijfermatig toe. Het Cft ontvangt in de vierde UR van 2022 graag een onderbouwing van de baten uit de toeristenbelasting. Bonaire heeft in de derde UR van 2022 een bedrag van USD 7,2 miljoen aan verplichtingen opgenomen. Bonaire verwacht dat deze verplichtingen nog in 2022 tot lasten leiden. Het Cft kan niet beoordelen of dit realistisch is. Aangezien de baten zich in lijn met de begroting ontwikkelen, adviseert het Cft Bonaire nadrukkelijk te sturen op de realisatie van de begrote lasten.

Ten opzichte van de tweede UR is de verantwoording van de bijzondere uitkeringen verbeterd en is een nieuwe paragraaf beleidsverantwoording aan de UR toegevoegd. Het Cft mist evenwel voldoende aansluiting tussen de beleidsinformatie op functieniveau en de financiële informatie op het niveau van de economische categorieën. Tevens ontbreekt een uitsplitsing van de lokale heffingen en informatie over het verwachte resultaat voor 2022. De toelichting op afwijkingen ten opzichte van de begroting blijft in sommige gevallen achterwege, bijvoorbeeld bij de achterblijvende baten uit huren en pachten of de hogere toeristenbelasting. Ook voldoet Bonaire niet aan artikel 9 lid 9 van de Wet FinBES waarin is opgenomen dat het Cft uiterlijk 1 juli 2022 over de voorlopige cijfers 2021 van de overheidsentiteiten moet beschikken. Het Cft heeft Bonaire verzocht om uiterlijk 30 november 2022 de jaarrekeningen van de overheidsentiteiten bij het Cft aan te leveren.¹

Toelichting

In tabel 1 is de vastgestelde begroting 2022 inclusief wijzigingen weergegeven en de realisatie tot en met het derde kwartaal van 2022. In de laatste kolom is de realisatie ten opzichte van de vastgestelde begroting 2022 inclusief wijzigingen weergegeven.

Begrotingsuitvoering

Bonaire realiseert tot en met het derde kwartaal van 2022 USD 44,3 miljoen aan reguliere baten. De realisatie is daarmee in lijn met de begroting. De belastingbaten zijn evenwel hoger dan begroot. Tot en met het derde kwartaal realiseert Bonaire USD 22,6 miljoen aan belastingbaten, terwijl de vastgestelde begroting 2022 inclusief wijzigingen uitgaat van USD 20,2 miljoen voor geheel 2022. De hogere belastingbaten zijn met name het gevolg van de op 1 juli 2022 geïntroduceerde nieuwe toeristenbelasting. Bonaire int de toeristenbelasting nu direct bij aankomst op het eiland, in plaats van door afdracht via hotels. Tegenover de hogere belastingbaten staan fors lagere baten uit huren en pachten. Tot en met het derde kwartaal realiseert Bonaire slechts USD 0,2 miljoen aan baten uit huren en pachten, terwijl voor 2022 USD 5,2 miljoen aan baten is begroot. Dit verschil wordt niet nader toegelicht. Het Cft verzoekt hierover nader te worden geïnformeerd in de vierde UR van 2022.

Tot en met het derde kwartaal van 2022 realiseert Bonaire USD 37,8 miljoen aan reguliere lasten, 66 procent van de begrote lasten voor 2022. Wanneer ook de verplichtingen worden meegerekend, bedragen de totale lasten tot en met het derde kwartaal USD 45,0 miljoen.

---

¹ Cft, kenmerk 202200126, Verzoek jaarrekeningen overheidsdeelnemingen, d.d. 11 oktober 2022.

Bonaire verwacht dat deze verplichtingen nog in 2022 worden gerealiseerd. Het Cft kan op basis van de aangeleverde informatie niet beoordelen of dit realistisch is. De realisatie van de personeelslasten loopt achter ten opzichte van de begroting, door het niet invullen van vacatures. Uit de derde UR 2022 blijkt dat de personeelsbezetting in het derde kwartaal flink is gedaald, de formatie is per saldo met 21 fte afgenomen. Het Cft adviseert Bonaire na te gaan in hoeverre de openstaande vacatures nog in 2022 ingevuld kunnen worden, en indien nodig de begroting hierop aan te passen.

Ook de investeringen blijven achter ten opzichte van de begroting. Tot en met het derde kwartaal van 2022 realiseert Bonaire USD 0,7 miljoen aan investeringen, terwijl de begroting uitgaat van een totaal investeringsbedrag van USD 1,9 miljoen in 2022. De achterblijvende investeringen worden niet nader toegelicht in de UR, het Cft verzoekt Bonaire in de vierde UR van 2022 nadere informatie op te nemen over deze investeringen.

Tabel 1: Onderverdeling baten en lasten (in miljoenen USD)²

	Vastgestelde begroting 2022 incl. wijzigingen	3e UR 2022	% realisatie t.o.v. begroting
Reguliere baten	57,6	44,3	77%
Bijzondere uitkeringen	42,8	24,0	56%
Totale baten	100,3	68,3	68%
Reguliere lasten	57,6	37,8	66%
Bijzondere uitkeringen	42,8	19,7	46%
Totale lasten	100,3	57,5	57%
Resultaat	-	10,8	n.v.t.
Resultaat excl. bijzondere uitkeringen	-	6,5	n.v.t.
Reguliere lasten incl. verplichtingen	57,6	45,0	78%
Bijzondere uitkeringen incl. verplichtingen	42,8	26,6	62%
Totale lasten incl. verplichtingen	100,3	71,7	71%

Bron: Derde uitvoeringsrapportage 2022 van Bonaire.

Bijzondere uitkeringen

De ontvangsten uit de bijzondere uitkeringen bedragen tot en met het derde kwartaal van 2022 USD 24,0 miljoen, terwijl Bonaire USD 19,7 miljoen aan lasten gerelateerd aan bijzondere uitkeringen realiseert.

² In deze tabel is sprake van afronding, hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

De realisatie van de bijzondere uitkeringen loopt achter ten opzichte van de vastgestelde begroting 2022 inclusief wijzigingen. Dit wordt in de derde UR niet nader toegelicht.

Het Cft merkt op dat de individuele verantwoordingsinformatie van projecten die worden gefinancierd uit bijzondere uitkeringen in de derde UR is verbeterd. Bonaire rapporteert per project over het beginsaldo, het saldo per 1 oktober 2022 en eventuele budgetoverschrijdingen en hoe deze worden gefinancierd. Het Cft acht het een positieve ontwikkeling dat Bonaire inactieve projecten probeert af te ronden door in gesprek met de relevante ministeries te bezien of het resterende budget van bijzondere uitkeringen die zijn afgelopen, kan worden herbestemd.

Grondbeleid

Op 11 oktober 2022 is, conform de gemaakte bestuurlijke werkafspraken tussen Bonaire en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het grondbeleid vastgesteld door de eilandsraad van Bonaire.

Overheidsentiteiten en de collectieve sector

Bonaire heeft dertien overheidsentiteiten, waarvan vijf entiteiten tot de collectieve sector behoren. Voor de toetsing van de rentelastnorm voor de collectieve sector over het jaar 2021 had het Cft uiterlijk 1 juli 2022 over de voorlopige cijfers 2021 van de vijf entiteiten moeten beschikken, conform artikel 9 lid 9 van de Wet FinBES. Het Cft heeft Bonaire op 11 oktober 2022 verzocht om uiterlijk 30 november 2022 de jaarrekeningen van de overheidsentiteiten bij het Cft aan te leveren.³

Financieel beheer

In de op 16 juni 2022 tussen Nederland en het openbaar lichaam Bonaire gesloten 'Bestuurlijke werkafspraken Bonaire' is overeengekomen dat Bonaire zorgdraagt voor een goedkeurende accountantsverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid bij de jaarrekening 2022.⁴ Bonaire heeft in het derde kwartaal van 2022 een hernieuwd plan van aanpak ter verbetering van het financieel beheer opgesteld.⁵ Hieruit blijkt dat de deadline voor een goedkeurende accountantsverklaring is verschoven naar 2023. De verschuiving van deze deadline wordt niet nader toegelicht in het plan van aanpak.

Bonaire rapporteert in de derde UR van 2022 over de voortgang van de verbetering van het financieel beheer. Het Cft mist in deze paragraaf echter de aansluiting met het plan van aanpak. Hoewel het plan van aanpak 18 concrete verbeterpunten bevat, waarvan er volgens de opgenomen planning 10 in het tweede halfjaar van 2022 afgerond moeten worden, rapporteert Bonaire in de derde UR slechts over een beperkt aantal verbeterpunten. Zo is het subsidiebeleid inmiddels opgesteld, maar voor de implementatie van een subsidieregister is externe ondersteuning noodzakelijk.

---

³ Cft, kenmerk 202200126, Verzoek jaarrekeningen overheidsdeelnemingen, d.d. 11 oktober 2022.

⁴ In de op 16 juni 2022 tussen Nederland en het openbaar lichaam Bonaire gesloten 'Bestuurlijke werkafspraken Bonaire' is overeengekomen dat Bonaire zorg draagt dat '...de externe accountant over de jaarverantwoording 2022 en daarop volgende jaren tot de conclusie kan komen dat een goedkeurende controleverklaring afgegeven kan worden voor wel zowel getrouwheid als financiële rechtmatigheid'.

⁵ Openbaar Lichaam Bonaire, Plan van aanpak Financieel beheer op orde, d.d. 26 augustus 2022.

Kenmerk
Cft 202200140
Blad
5/5

In de UR wordt niet toegelicht of deze ondersteuning al is gevonden en of dit verbeterpunt in 2022 volgens planning afgerond zal worden. Ten aanzien van de beleidsnotitie misbruik en oneigenlijk gebruik wordt in het plan van aanpak vermeld dat deze in september 2022 wordt afgerond, maar uit de informatie in de derde UR kan het Cft niet opmaken of dit ook heeft plaatsgevonden. Ook over de structurele invulling van de rol van concerncontroller wordt geen informatie gegeven in de UR, hoewel hierover in 2022 een besluit genomen zal worden blijkens het plan van aanpak.

Het Cft verzoekt Bonaire vanaf de vierde UR 2022 over alle nog openstaande verbeterpunten te rapporteren, teneinde de voortgang van het plan van aanpak inzichtelijk te maken.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

De voorzitter van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:

De eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire

Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire

Aan

De voorzitter van het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999) 4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum

9 november 2022

Ons kenmerk

Cft 202200141

Pagina

1/4

Uw kenmerk

Bijlage

-

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp

Advies vijfde begrotingswijziging 2022 en reactie op uw brief van 25 oktober 2022

Geachte heer Rijna,

Op 26 oktober 2022 ontving het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) de voorgestelde vijfde begrotingswijziging (BW) over het begrotingsjaar 2022 van het openbaar lichaam Bonaire. Op 25 oktober 2022 ontving het Cft tevens uw brief waarin u nadere uitleg geeft over de voorgaande voorstellen tot wijziging van de begroting die in 2022 door Bonaire zijn opgesteld.¹

Gedurende het jaar is onduidelijkheid ontstaan over de telling en status van de begrotingswijzigingen, en over de advisering van het Cft bij deze begrotingswijzigingen. Om deze onduidelijkheid weg te nemen behandelt het Cft in dit advies alle wijzigingen van de begroting 2022 die tot op heden aan het Cft zijn aangeboden.

Begrotingswijzigingen 2022

Eerste BW 2022

Op 17 mei 2022 ontving het Cft de eerste BW bij de begroting 2022. Het Cft adviseerde op 31 mei 2022 bij deze BW.² Het Cft kon niet instemmen met de meeste door u voorgestelde wijzigingen van de begroting 2022 en adviseerde verschillende aanpassingen door te voeren. Zo adviseerde het Cft een gedetailleerde kostenraming op te nemen in de begroting voor de voorgenomen investering in een Klanten Service Centrum en de afschrijvingstermijnen in lijn te brengen met artikel 11 lid 2 sub b van de eilandsverordening financieel beheer Bonaire. Ook beval het Cft aan om alleen de bijzondere uitkeringen in de begroting op te nemen die Bonaire in 2022 redelijkerwijs kan besteden, en het overige deel op te nemen in de meerjarenbegroting.

---

¹ Openbaar Lichaam Bonaire, kenmerk P&A2022003624, Duiding begrotingswijzigingen, d.d. 25 oktober 2022.

² Cft, kenmerk 202200054, Advies bij besluit tot een derde wijziging van de begroting 2022, d.d. 31 mei 2022.

Tot slot adviseerde het Cft Bonaire nogmaals om de overheveling van de in 2021 niet bestede middelen naar een bestemmingsreserve voor 2022, te verwerken in een BW.

De eerste BW 2022 is op 27 september 2022 door de eilandsraad vastgesteld. Het Cft heeft de vastgestelde eerste BW vervolgens ontvangen op 25 oktober 2022 ter doorgeleiding aan de minister van BZK. Uit de vastgestelde eerste BW blijkt dat de adviezen van het Cft niet zijn opgevolgd. Bij doorgeleiding van de eerste BW, zal het Cft de minister van BZK hierover informeren.

Tweede BW 2022

Op 13 juni 2022 heeft de eilandsraad van Bonaire de jaarstukken 2021 vastgesteld. Bij vaststelling van de jaarstukken heeft de eilandsraad ook ingestemd met de toevoeging van het positief resultaat (USD 1,1 miljoen) aan de algemene reserve en het besluit om in 2022 USD 0,16 miljoen beschikbaar te stellen ter ondersteuning van de eilandsraad en viering van het zeventigjarig bestaan van de eilandsraad. Bonaire heeft deze besluiten niet verwerkt in een BW, noch aangeboden aan het Cft ter advisering. Met uw brief van 25 oktober 2022 repareert u deze omissie, en heeft het Cft alsnog deze tweede BW ter advisering ontvangen.

Het Cft stemt in met de toevoeging van het resultaat van de jaarrekening 2021 ten bedrage van USD 1,1 miljoen aan de algemene reserve. Het Cft kan niet instemmen met het voorstel om een bedrag van USD 0,11 miljoen beschikbaar te stellen voor de ondersteuning van de eilandsraad en USD 0,05 voor de viering van het zeventigjarig bestaan van de eilandsraad. Volgens artikel 19 lid 2 jo. artikel 15 lid 2 van de Wet FinBES moet de begroting in evenwicht zijn. Een onttrekking uit de algemene reserve is derhalve niet toegestaan. Het Cft adviseert het bedrag van USD 0,16 miljoen door middel van een herschikking binnen de begroting te financieren.

Derde BW 2022

Op 30 juni 2022 ontving het Cft een bestedingsvoorstel voor het inzetten van USD 6,7 miljoen uit de algemene reserve. In zijn reactie op de eerste UR van 2022 stelde het Cft in principe in te kunnen stemmen met de bestemming van een deel van de algemene reserve, mits Bonaire inzichtelijk maakt welk deel van de weerstandscapaciteit liquide is, op welke wijze een aanvullend deel van de weerstandscapaciteit liquide kan worden gemaakt, en met het ministerie van BZK de toebedeling van het totale niet-afgedekte risico van het openbaar lichaam afstemt.³

Aangezien het bestedingsvoorstel geen officiële BW betrof, verzocht het Cft in zijn reactie op de tweede UR van 2022 het bestedingsvoorstel te verwerken in een BW.⁴ Dit is tot op heden nog niet gebeurd.

---

³ Cft, kenmerk 202200082, Reactie op de eerste uitvoeringsrapportage 2022, d.d. 15 juli 2022.

⁴ Cft, kenmerk 202200092, Reactie op de tweede uitvoeringsrapportage en advies tweede begrotingswijziging 2022, d.d. 10 augustus 2022.

Ook heeft Bonaire tot op heden niet voldaan aan de verzoeken van het Cft met betrekking tot de weerstandscapaciteit en de risicotoebedeling. Het Cft kan derhalve niet instemmen met de bestemming van een deel van de algemene reserve.

Vierde BW 2022

Op 27 juli 2022 ontving het Cft de tweede UR en de vierde (destijds genoemd als tweede) BW 2022. Het Cft stemde in met de voorgestelde wijzigingen, die met name zagen op een verhoging van de vrije uitkering en extra lasten voor de compensatie van water-, elektriciteits- en brandstofkosten.⁵

Vijfde BW 2022

Op 26 oktober 2022 ontving het Cft de UR over het derde kwartaal, vergezeld van de vijfde BW 2022. Het voorstel tot wijziging van de begroting 2022 is incidenteel van aard en heeft betrekking op de ontvangen bijzondere uitkeringen na het indienen van de vierde BW en enkele verschuivingen van budgetten tussen functies.

De belangrijkste wijziging in de reguliere baten betreft de extra ontvangsten uit de toeristenbelasting. Bonaire verwacht in 2022 een meeropbrengst van USD 2,0 miljoen te realiseren, welke aan de bestemmingsreserve voor verlaging van de energielasten wordt toegevoegd. Vanwege de onzekerheid over het verwachte resultaat voor 2022 en het ontbreken van een onderbouwing van deze meevaller, acht het Cft het niet opportuun deze baten nu al over te hevelen naar een bestemmingsreserve. Het Cft kan derhalve niet instemmen met dit onderdeel van de BW.

Daarnaast heeft Bonaire een vrijval van de pensioenvoorziening ten gevolge van de stijgende rente opgenomen. Bonaire heeft hiervoor advies ingewonnen van een notaris. Aan de hand van een actuariële berekening naar de stand van 31 december 2021 kan een vrijval van de pensioenvoorziening plaatsvinden ter hoogte van USD 1,6 miljoen. In de vierde BW 2022 heeft Bonaire tot slot een gedeelte van de bijzondere uitkeringen gerelateerd aan de bestuurlijke werkafspraken 2022 – 2023 opgenomen, in de vijfde BW 2022 worden de resterende middelen aangevuld. Het Cft kan hier mee instemmen.

Tot slot

De begrotingswijzigingen die u aanbiedt aan de eilandsraad, dienen conform artikel 21 jo. artikel 17 lid 4 van de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wet FinBES) vergezeld te gaan van het advies van het Cft en een toelichting op welke wijze met het advies rekening is gehouden. Het Cft verzoekt u om vervolgens alle door de eilandsraad vastgestelde begrotingswijzigingen bij het Cft aan te leveren, ter doorgeleiding aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) conform artikel 21 jo. artikel 19 van de Wet FinBES.

---

⁵ Cft, kenmerk 202200092, Reactie op de tweede uitvoeringsrapportage en advies tweede begrotingswijziging 2022, d.d. 10 augustus 2022.

Kenmerk
Cft 202200141
Blad
4/4

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire